cercle transició ecosocial

MEMÒRIA D'ACTIVITATS 22/23

CERCLE TRANSICIÓ ECOSOCIAL

coòpolis
Ateneu Cooperatiu de Barcelona

ÍNDEX

1. Introducció **5**

1.1. Objectius específics

1.1.1. Línia estratègica transició energètica

1.1.2. Línia estratègica habitatge

1.2. Entitats agregades

1.2.1. Entitats promotores

1.2.2. Entitats participants

1.3. Resum d'actuacions del cercle

1.4. Infografia indicadors 2022-2023

2. Servei de mapatge i diagnosi

18

2.1. Introducció

2.2. Elaboració d'un catàleg de bones pràctiques

2.3. Reptes de futur

3. Servei de divulgació, sensibilització i generació de coneixement

24

3.1. Introducció

3.2. Campanya de comunicació i difusió a col·lectius d'especial atenció

3.3. Accions per a la creació de les diferents classes de cooperatives, com ara concursos de projectes cooperatius i accions a mida segons les necessitats de les persones participant

3.4. Organització de tallers de sensibilització o dinamització destinats a persones emprenedores interessades en la fórmula cooperativa

3.5. Diagnosi sobre les mancances i les oportunitats socioeconòmiques del territori/sector i elaboració d'una proposta bàsica de treball per posar en marxa el projecte

3.6. Organització de sessions per al disseny d'estratègies vinculades al creixement d'entitats de l'economia social i cooperativa

3.7. Sessions col·lectives i d'acompanyament expert individual

3.8. Reptes de futur

4. Servei de formació per a la promoció, creació i consolidació de cooperatives i projectes de l'ESS **50**

4.1. Introducció

4.2. Acompanyament expert
4.2.1. Assessorament individual a mida a associacions o empreses per a la creació o la transformació en cooperativa
4.3. Tallers de sensibilització o dinamització destinats al teixit associatiu i a les empreses per donar a conèixer la fórmula cooperativa com a opció
4.4. Tallers de sensibilització o dinamització adreçats a professionals que de manera estratègica s'agrupen per prestar serveis conjuntament
4.5. Reptes de futur

5. Servei d'acompanyament per la creació i consolidació de cooperatives i projectes de l'ESS. **70**
5.1. Introducció
5.2. Accions concretes
5.2.1. Projectes i acompanyaments
5.3. Reptes de futur

6. Servei de facilitació de la Intercooperació, treball en xarxa i dinamització territorial. **78**
6.1. Introducció
6.2. Intercooperació dins de la XAC

7. **Conclusions** **80**

01

INTRODUCCIÓ

01. INTRODUCCIÓ

Al llarg de l'última dècada, el concepte de transició ecosocial ha englobat els esforços dels moviments socials, la recerca i les polítiques públiques per fomentar la transformació de les societats humanes i les seves economies cap a **models econòmics socialment i ecològicament justos**. Aquesta estratègia, inherentment complexa, busca abordar una crisi global marcada tant per dimensions ecològiques (crisi energètica, emergència climàtica, crisi alimentària, pèrdua de biodiversitat, entre altres) com socioeconòmiques. La connexió entre un model hegemònic extractivista i el col·lapse ecosocial indica que no són suficients les "tecnologies ecoeficients" ni les solucions com el "capitalisme verd", que amaguen la mercantilització generalitzada de béns naturals. En canvi, canvis estructurals resulten imprescindibles per preservar la vida digna al planeta.

Amb la nova dècada és crucial integrar els nous objectius de l'Agenda 2030, que aborden **reptes globals com la pobresa, la fam, la salut, l'educació i la igualtat de gènere**, entre altres. A més, els fons Next Generation, impulsats per la Unió Europea, ofereixen una oportunitat única per finançar iniciatives de transició ecosocial. Aquests fons estan orientats a la recuperació econòmica postpandèmica i a la transformació ecològica i digital, establint una via per afrontar la crisi ecosocial des de diverses àrees d'actuació.

La transició ecosocial ha d'incorporar la construcció pràctica d'un nou paradigma econòmic que integri els objectius de justícia social, sostenibilitat ecològica i democràcia econòmica, aprofitant les oportunitats proporcionades pels nous instruments i recursos internacionals. Entre les estratègies de transició ecosocial, com el New Green Deal o el Decreixement, l'Economia Social i Solidària emergeix com un àmbit econòmic capaç d'implementar la transició ecosocial de manera democràtica. Això es podria aconseguir impulsant activitats econòmiques que transformin el model productiu des de la perspectiva de la sostenibilitat social i ambiental. Amb l'arribada de la nova dècada, el concepte de transició ecosocial ha adquirit una dimensió encara més rellevant amb la incorporació dels nous objectius de l'Agenda 2030 i l'ús dels fons Next Generation, els quals ofereixen oportunitats significatives per finançar i impulsar

iniciatives de transformació ecosocial. Aquesta evolució s'alinea amb el reconeixement de la crisi global, que no només té una dimensió ecològica, sinó també socioeconòmica.

Dins les **estratègies específiques** es destaquen:

a)Una transició energètica renovable centrada en l'autogeneració, autosuficiència i producció descentralitzada.

b) Una mobilitat i logística sostenible, accessible i no contaminant.

c) Una transició agroecològica cap a la plena sobirania alimentària.

d) Replantejaments en urbanisme i construcció orientats cap a l'eficiència arquitectònica i models cooperatius d'habitatge.

En aquest context, destaca el paper emergent de les **comunitats energètiques**, les quals es presenten com a protagonistes clau en la transició cap a una energia més sostenible. Mitjançant la promoció d'una transició energètica renovable centrada en l'autogeneració, l'autosuficiència i la producció descentralitzada, aquestes comunitats juguen un paper vital en la reducció de la dependència de fonts contaminants i en la construcció d'alternatives que promouen la sobirania energètica i la sostenibilitat ambiental.

Paral·lelament, i com a nucli impulsor de comunitats energètiques també, en la lluita contra el model d'habitatge especulador actual, **la consolidació de l'habitatge cooperatiu emergeix com una eina fonamental.** Aquest model ofereix una alternativa democràtica i sostenible al desenvolupament immobiliari especulatiu. Les cooperatives d'habitatge, impulsades per la participació ciutadana i la presa de decisions col·lectiva, poden contribuir significativament a la transformació del paradigma habitacional. Això implica replantejar l'urbanisme i la construcció cap a formes d'eficiència arquitectònica i models cooperatius d'habitatge, fomentant la creació d'espais de vida més sostenibles i socialment justos.

En el marc d'aquesta transformació, el Cercle de Transició Ecosocial de Coòpolis ha posat un èmfasi especial en la promoció del cooperativisme relacionat amb la transició energètica i l'habitatge cooperatiu al llarg del 2022-2023. Aquesta iniciativa col·labora activament amb altres cercles, com el **Cercle de Transició**

Agroecològica, per abordar qüestions crítiques com agroecologia, alimentació i transport, contribuint així a la consolidació d'alternatives més justes i sostenibles enfront dels reptes actuals.

1.1. Objectius específics

Tot seguit es recullen les dues grans línies estratègiques del cercle: transició energètica i habitatge cooperatiu. Es presenten les noves línies que passen per la intercooperació i la innovació, així com línies de consolidació i enfortiment sectorial.

1.1.1. Línia estratègica transició energètica

En l'actual context de crisi ecosocial, agreujat per la crisi sanitària i la recessió econòmica, amb impactes tant locals com globals, el sector de la transició ecosocial, especialment en l'àmbit de la transició energètica, es presenta com **un motor crucial per a la reactivació econòmica alhora que fa front a la Crisi Climàtica**. En aquest escenari, es mobilitzen molts fons i es creuen diversos interessos, amb empreses de l'oligopoli energètic treballant per acaparar els recursos disponibles, imposant una transició que canviï de tecnologies sense alterar el sistema energètic, econòmic i social.

La línia estratègica de transició energètica busca respondre a la demanda d'alternatives per a una transició energètica justa, sostenible i democràtica, impulsada des de l'Economia Social i Solidària (ESS) i que pugui arribar a ser predominant. En aquest marc, es destaca el desenvolupament de comunitats energètiques en format cooperativa de consum, les quals es converteixen en veritables agents de transformació. Aquest model permet a la ciutadania participar activament en la producció i consum d'energia sostenible, allunyant-se de les dinàmiques monopolístiques.

Les activitats plantejades en aquesta estratègia busquen enfortir i articular el sector de la transició energètica en l'àmbit cooperatiu, especialment fomentant la creació de comunitats energètiques. A més de contribuir a la sostenibilitat ambiental, aquestes iniciatives tenen un impacte positiu en l'ocupació local, generant llocs de treball directes relacionats amb la gestió, manteniment i instal·lació d'infraestructures energètiques sostenibles, així com l'impuls i la

gestió d'equips motors, de les persones i les cooperatives en si mateixes com a estructures demandants de serveis i generadores de mercat social. Així, es promou no només la independència energètica sinó també el desenvolupament econòmic local i la creació de treball decent al voltant de les comunitats energètiques cooperatives.

1.1.2. Línia estratègica habitatge

Assegurar que tothom tingui accés a un habitatge adequat és un dels majors desafiaments que tenim com a comunitat. A més, **aquest desafiament hauria d'estar lligat a un canvi cap a un model econòmic i social que prioritzi el benestar de les persones i la sostenibilitat ambiental.** En aquesta direcció, durant l'última dècada, des del moviment cooperatiu i de l'Economia Social i Solidària a Catalunya, s'ha estat fomentant amb energia el model d'habitatge en cessió d'ús com a eina cooperativa per garantir el dret a l'habitatge.

Aquesta modalitat d'habitatge necessita un procés de desenvolupament complex i lent, que ha de ser liderat per les persones que el fomenten, canviat així les normes establertes pels models tradicionals d'accés a l'habitatge, en els quals les persones no tenen participació en la provisió, distribució ni finançament de l'habitatge. Aquest model **té un impacte socioeconòmic significatiu i és estratègic dins l'àmbit de l'economia social i solidària.**

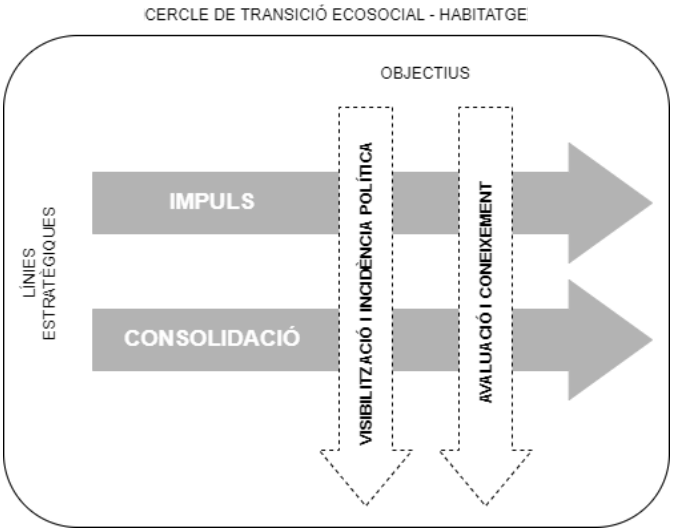
Tot i que encara no es disposa d'un marc sòlid de polítiques públiques que el recolzin, ni s'han desenvolupat prou eines i iniciatives des del sector per facilitar el seu desenvolupament, basant-se en el saber i experiències acumulades de les primeres iniciatives que ja estan en fase de convivència des de 2018. És essencial reconèixer la importància de compartir aquest coneixement emergent i les millors pràctiques entre les diverses comunitats cooperatives. Aquest intercanvi d'experiències potencialment podria generar una base de coneixement robusta i un suport mutu que acceleri i fomenti el creixement de nous projectes d'habitatge cooperatiu, no només a Barcelona sinó també a altres regions del país, contribuint a consolidar aquest model com una opció viable i sostenible.

D'altra banda, Barcelona és la ciutat on aquest model ha experimentat un creixement més notable en comparació amb la resta del país, tant pel que fa al

nombre de projectes com a la seva proximitat, així com per l'avantatge d'alguns d'ells (com ara la política de cessió de sòl de l'ajuntament, que representa una oportunitat potencial important). Tot i això, encara falta una sèrie d'accions estratègiques per impulsar i consolidar aquest model, i per fomentar la seva intercooperació, que podria tenir un efecte multiplicador amb nous projectes tant a la ciutat com a la resta del país.

El pla de treball proposat en l'àmbit de l'habitatge es desglossa en dues línies estratègiques:

- **Fomentar el model:** Amb aquest enfocament, es vol seguir promovent el mode d'habitatge cooperatiu en cessió d'ús, acompanyant i assessorant les persones o grups que estan començant, amb l'objectiu de facilitar i assessorar els grups inicials en els seus primers passos, compartint recursos i experiències. Coòpolis hauria de ser un referent per a ells i es necessita crear els materials i espais necessaris perquè això succeeixi, fomentant el creixement del sector, amb un enfocament especial en la fase d'aproximació.

- **Enfortir el sector:** L'objectiu és potenciar el sector de l'habitatge cooperatiu. Primerament, cal seguir explorant la situació i context actual dels projectes en termes d'accessibilitat i inclusivitat per apropar el model a més segments de la població. També és necessari consolidar els projectes ja existents per assegurar la seva viabilitat i estabilitat dins el sector, proporcionant recursos als projectes i aprenent de l'experiència d'altres llocs del món.

Dins aquestes línies estratègiques, es proposen tres grans objectius:

1. Donar a conèixer el model.

2. Explorar i avaluar el model i les experiències existents a Catalunya i arreu del món.
3. Incidir políticament per fer el model més accessible i inclusiu.

Els objectius específics són:

- ➔ Promoure el model com una opció d'accés a l'habitatge des d'una perspectiva transformadora i amb l'objectiu de transitar cap a un model sostenible i respectuós amb les necessitats vitals de les persones i del seu entorn.
- ➔ Establir un marc de polítiques públiques que donin suport al model, facilitant l'accessibilitat i garantint la seva funció social de manera indefinida.
- ➔ Crear estratègies d'intercooperació i acompanyament que fomentin iniciatives conjuntes de proximitat, l'impuls de recursos i solucions a problemàtiques específiques compartides.
- ➔ Fomentar el coneixement dels projectes existents a la ciutat i el model d'habitatge cooperatiu en cessió d'ús per impulsar nous projectes.

1.2. Entitats agregades

1.2.1. Entitats promotores

Per la línia estratègica de transició energètica:

Batec

És un projecte d'intercooperació socioeconòmica d'entitats cooperatives i associatives, que treballa des de Barcelona per ser un referent en la transició energètica cap a un model sostenible, just i democràtic promogut des de l'àmbit de l'ESS.

S'entén per un model energètic sostenible, aquell que està basat en el respecte al medi ambient, la justícia social i la democràcia econòmica; peces clau que formen part d'un canvi social integral que cerca garantir un equilibri natura-societat. On el decreixement i la reducció de la demanda en primera instància, i posteriorment, l'aportació d'energies renovables distribuïdes amb

gestió i participació local que ens aportin sobirania energètica en són els motors principals.

Són sòcies fundadores de BATEC, pol cooperatiu per la transició energètica SCCL: Azimut360, Aiguasol, Lacol, Societat Orgànica, Associació Serveis Bàsics Autònoms (SEBA) i, com a col·laboradora, La Ciutat Invisible.

Per la línia estratègica d'habitatge:

Sostre Cívic

L'Associació Sostre Cívic treballa en la promoció i divulgació del model d'habitatge cooperatiu en cessió d'ús. L'entitat, que va néixer fa més de 18 anys, actualment compta amb més de 1.300 persones sòcies i ha esdevingut una de les entitats de referència en l'àmbit de la difusió i la promoció del cooperativisme d'habitatge en cessió d'ús. Des del 2010, sis anys després de la seva creació, es constitueix la cooperativa homònima per gestionar la promoció dels primers projectes d'habitatge cooperatiu, que actualment són 27 en diferents fases de promoció per tota Catalunya, 13 dels quals ja són en convivència amb més de 170 habitatges. Com associació, les principals línies d'activitat són la divulgació del model mitjançant l'organització i participació en xerrades, jornades, fires i altres activitats de difusió, elaboració i divulgació de materials; el suport, assessorament i acompanyament a persones que volen treballar per impulsar el model d'habitatge en cessió d'ús; i du a terme una incidència política per avançar en el reconeixement d'aquest model d'accés i tinença d'habitatge en el marc legal actual. Els principals espais de participació per vehicular la feina d'incidència són la sectorial d'habitatge de la XES i la secció de secció d'ús de la Federació de Cooperatives d'habitatge de Catalunya. A tots dos espais l'associació ha format part activa de la seva creació. Sostre Cívic forma part dels diversos òrgans de decisió i espais de governança de Coòpolis des de 2017.

La Dinamo

La Dinamo Fundació neix el 2016 de la mà dels equips tècnics que duen a terme el projecte de la cooperativa d'habitatges en règim de cessió d'ús Habitatges La Borda, amb la voluntat d'estendre el model pel conjunt del territori català i fer de

la cessió d'ús una alternativa viable, practicable i reproduïble als procediments habituals d'accés a un habitatge. Des de la seva constitució, ha participat en projectes singulars amb La Borda i amb altres entitats. Actualment, acompanya a 14 promocions repartides pel territori nacional, així com a diferents grups que es troben en fases embrionàries del seu projecte.

També realitza accions dirigides a la divulgació del model amb l'objectiu d'estendre el coneixement per tot el territori. Ha dut a terme recerca i propostes de modificació del marc normatiu, fiscal i legal que afecta el cooperativisme d'ús d'habitatge i ha editat nombrosos materials de referència tant pel públic general com per administracions públiques. Des de La Dinamo s'ha impulsat en la creació i es participa a la Sectorial d'Habitatge Cooperatiu de la Xarxa d'Economia Social i Solidària des de 2018.

1.2.2. Entitats participants

Holon

Holon SCCL és una agència d'innovació per a les transicions ecosocials en forma de cooperativa de treball sense ànim de lucre. Els nostres serveis van des del disseny de l'experiència per a empreses, entitats i institucions que lideren les transicions ecosocials a la pròpia facilitació dels processos socials accelerant les transicions. El nostra valor afegit és en dissenyar productes i serveis físics i digitals entenent el context de transició, i en facilitar el disseny de polítiques i la creació d'artefactes culturals entenent la realitat material a nivell d'usuari. Dissenyem l'experiència i facilitem les transicions.

Aiguasol

Cooperativa de l'àmbit energètic que ofereix serveis d'enginyeria, consultoria i recerca d'abast internacional, promovent solucions innovadores que permetin reduir l'impacte associat al consum d'energia. Una organització amb una voluntat transformadora que aposta per la responsabilitat social, la innovació, la formació i la qualitat. La seva independència i el més alt rigor científic els ha atorgat una reconeguda posició d'objectivitat i neutralitat dins els sectors de l'edificació i les energies renovables.

1.3. Resum d'actuacions del cercle

a. Cronograma d'accions (llistat d'accions amb data i línia estratègica)

Data	Nom acció
Habitatge	
2022 - 2023	Cicle d'acompanyament a projectes en el disseny dels serveis comuns - 10 de novembre: Taller aplicat al servei de cuina-sala-menjador - 23 de març: Taller aplicat al servei de manteniment i neteja - 23 de maig: Taller aplicat al servei d'habitació de convidades
26/11/2022	Els reptes de l'assequibilitat i la inclusivitat en l'habitatge cooperatiu i Infraestructura comunitària i arrelament territorial: oportunitat per articular barris i pobles
26/11/2022	Dependència, cures i arquitectura en projectes per gent gran
27/11/2022	Referències d'enxarxament internacional de moviments pel dret a l'habitatge. Experiència del Movimiento de Pobladores Ukamau, FUCVAM i Mietshäuser Syndikat
27/11/2022	El present i el futur del finançament per l'habitatge cooperatiu
20/ 12/2022	Visita guiada a La Chalmeta
28/02/2023	Visita guiada a l'exposició "Viure en comunitat en les cooperatives d'habitatge en cessió d'ús a Barcelona"
18/05/23	Debat electoral sobre polítiques d'habitatge a Barcelona "L'habitatge en conflicte: casa o inversió. Propostes polítiques a debat"
07/06/23	Visita guiada a La Borda
08/06/2023	Trobada internacional habitatge cooperatiu

15/06/23	Taller 1 sobre nous models de convivència en l'habitatge cooperatiu: Governança dels clústers
03/07/2023	Qui fa què a l'habitatge social i cooperatiu? Elements bàsics estratègics del sector
04/07/23	Què és l'habitatge cooperatiu en cessió d'ús?
21/09/2023	Sessió genèrica habitatge cooperatiu sènior
27/09/23	El model del cens vitalici per impulsar un parc d'habitatge cooperatiu dispers
28/09/2023	Taller sobre connectivitat a l'HCCU (amb Som Connexió)
28/09/23	Cures, compromisos i responsabilitats: mecanismes de seguiment i autocura del grup (segona sessió)
5/10/2023	Taller 2 sobre nous models de convivència en l'habitatge cooperatiu: Convivència en els clústers
10/10/2023	Com viure en un habitatge cooperatiu?
21/10/2022	Visita Cirerers
21/10/2023	Visita La Balma
25/10/2023	Mesures d'estalvi energètic en Habitatge Cooperatiu
	3 acompanyaments a grups per part de La Dinamo
	3 acompanyaments a grups per part de Sostre Cívic

Energia	
(2022-2023)	Recull de pràctiques transformadores: Comunitat Energètica La Bordeta i Comunitat Energètica Bon Pastor
17/11/2022	Cap a la transició energètica - Eixample
19/01/2023	Cap a la transició energètica - Poblesec
25/02/2023	Grup de treball eix: Construcció alternatives econòmiques
25/02/2023	Grup de treball eix: Reforç del teixit comunitari i la governança comunitària
22/03/2023	Trobada de Comunitats Energètiques
13/04/2023	Reptes jurídics en la construcció de comunitats energètiques a Barcelona
25/05/2023	Energia i límits planetaris. Pinzellades d'una crisi sistèmica
15/06/2023	Transicions ecosocials. L'economia del creixement
29/06/2023	Transicions energètiques. Renovables on, com i amb qui?
28/09/2023	Visita a Comunitat Energètica de la Bordeta
23/10/2023	Comunitats energètiques a Barcelona: de la teoria a la pràctica
25/10/2023	Visita a Comunitat Energètica Bon Pastor
Octubre 2023	Campanya comunicació Comunitats Energètiques de Barcelona

cercle transició ecosocial

Energia i habitatge

INDICADORS 2022—2023

659
participants

13
acompanyaments

7
insercions laborals

58
accions

12
formacions

26
activitats de sensibilització

02

SERVEI 1: DIAGNOSI I MAPEIG

02. SERVEI 1: DIAGNOSI I MAPEIG

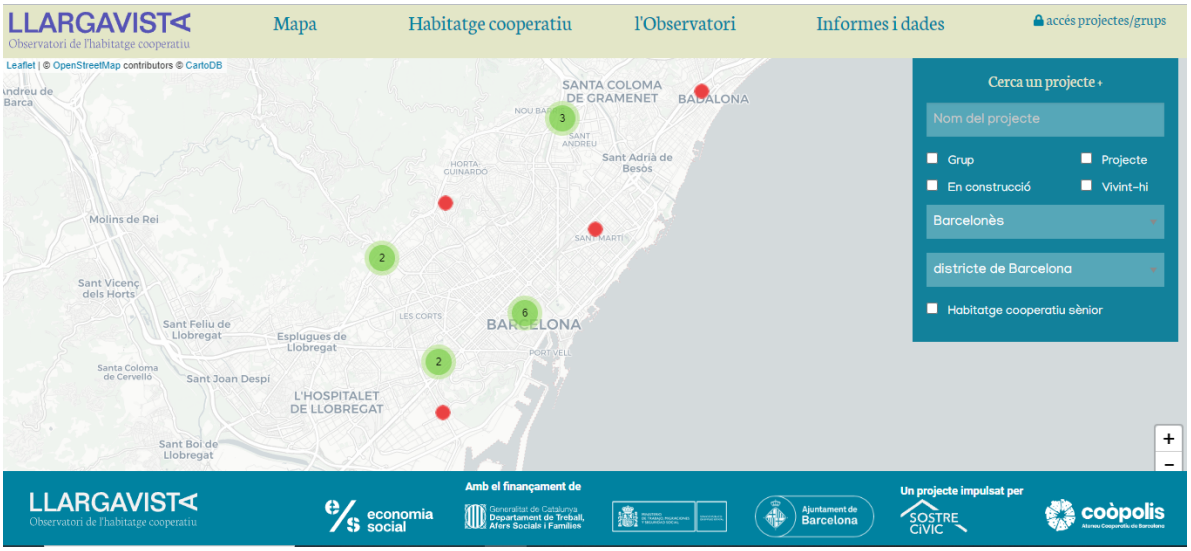
2.1. Introducció

El servei de diagnosi i mapeig ha estat coordinat de manera centralitzada per Coòpolis, Ateneu central, amb el que s'ha col·laborat des dels cercles per aportar coneixement, experiències i bones pràctiques específiques de cada sector i tenir un mapatge ampli de l'Economia Social i Solidària a la ciutat. En concret, s'ha donat continuïtat al projecte de Llargavista, l'Observatori de l'habitatge cooperatiu a Catalunya, millorant la seva eina de visualització de dades i alhora, s'han visibilitzat eines innovadores que preveuen impulsar el desplegament de comunitats energètiques a la ciutat. A més a més, s'ha fet la identificació de bones pràctiques del sector energètic amb l'exemple de dues comunitats energètiques a la ciutat de Barcelona.

2.2. Elaboració d'un catàleg de bones pràctiques

- **Base de dades actualitzada de projectes d'habitatge cooperatiu en cessió d'ús: Observatori habitatge cooperatiu a la ciutat "Llargavista"**

En l'àmbit de l'habitatge cooperatiu en cessió d'ús, s'ha treballat en l'actualització de la base de dades actualitzada de projectes d'habitatge cooperatiu en cessió d'ús a Barcelona i Catalunya des de l'Observatori d'habitatge cooperatiu (https://llargavista.coop/), incorporant nova informació dels projectes d'habitatge cooperatiu. La recollida d'informació i anàlisi de les dades dels diferents projectes d'habitatge cooperatiu ens permet un millor coneixement de la realitat del sector tant a la ciutat com al país, i el seu desenvolupament. Enguany, s'ha millorat l'eina de visualització de dades fent-la més accessible i visual.

- **Recull de bones pràctiques relacionades amb iniciatives innovadores en el camp de l'energia**

Bona pràctica	**Iniciativa**	**Àmbit de la pràctica**	**Territori**
Comunitat Energètica La Bordeta	Grup motor CEL Bordeta	Transició Ecosocial - Energia	Barcelona (Catalunya)
LA COMUNITAT ENERGÈTICA BORDETA			
https://comunitatbordeta.batec.coop/			
Comunitat Energètica Bon Pastor	Grup motor CE Bon Pastor	Transició Ecosocial - Energia	Barcelona (Catalunya)
Comunitat Energètica de Bon Pastor			

- **Recull de bones pràctiques relacionades amb iniciatives innovadores en el camp de l'habitatge**

Bona pràctica	Iniciativa	Àmbit de la pràctica	Territori
Habitatge cooperatiu inclusiu a Sant Andreu	Sostre Cívic i TEB	Transició Ecosocial - Habitatge	Barcelona (Catalunya)
http://santandreu.sostrecivic.cat/			
Pisos solidaris a l'habitatge cooperatiu	Empriu i FONS	Transició Ecosocial - Habitatge	Catalunya
https://fons.habitatge.coop/			
Habitatge cooperatiu sostenible	La Chalmeta	Transició Ecosocial - Habitatge	Barcelona (Catalunya)
https://lachalmeta.coop/			

2.3. Reptes de futur

Pel que fa a l'àmbit de la **transició energètica** justa s'han detectat els següents reptes:

- El repte de mapejar en profunditat i generar un diagnòstic de l'estat de les comunitats energètiques a la ciutat de Barcelona (anualitat 23-24)
- El repte d'escala de les comunitats energètiques, per tot el territori, i la manca d'ESS sectorial articulada per donar-hi resposta.
- El repte de definir estructures mínimes i estructures de suport.
- Abordar el debat dels límits de les comunitats energètiques en l'àmbit territorial.
- L'aconseguiment d'una eina única per a la gestió de comunitats energètiques, fruit de la implementació i integració de l'eina

desenvolupada per Somcomunitats amb proveïdores de serveis energètics.
- La publicació i visibilització de la feina feta en coordinació amb la FCTC per generar un catàleg de proveïdores de serveis per CEs des de l'ESS.
- Consolidar l'articulació sectorial i visibilització en tot el territori català, aprofitant les estructures ja existents dels Ateneus Cooperatius, estructures noves com les Comunalitats i estructures sectorials com les oficines per a la transició energètica.
- Treballar per a la referencialitat, a nivell Barcelona i nivell Catalunya, del Bloc4BCN - Espai cooperatiu per al desenvolupament de comunitats energètiques, amb espai de trobada i enxarxament, oficina per comunitats energètiques i la Setmana de l'Energia Cooperativa.

Pel que fa a l'àmbit de l'**habitatge cooperatiu** en cessió d'ús, els reptes detectats en aquest eix:

- Fomentar la cooperació i el suport en el desenvolupament de noves propostes tant en l'àmbit acadèmic com en l'activisme, que facilitin l'adquisició i l'anàlisi d'informació rellevant al sector, incloent-hi les múltiples iniciatives de cooperatives d'habitatges amb drets d'ús compartit, tant aquelles que ja estan operatives, com les que es troben en etapes preliminars o en processos de gestió comunitària.
- Intensificar els vincles amb projectes similars de recopilació de dades que han emergit a l'escala estatal, els quals han utilitzat la informació i els diagnòstics de l'Observatori Llargavista com a punt de partida per establir serveis similars a tot Espanya.
- Detectar i quantificar el nombre d'habitatges qualificats de protecció oficial dintre dels projectes d'habitatge cooperatiu.
- Agregar dades en l'àmbit d'instal·lacions sostenibles com potència generada per sistemes d'autoproducció d'energia (plaques fotovoltaiques), i finançament bancari.
- Buscar col·laboracions amb institucions acadèmiques que puguin analitzar les dades de manera exhaustiva, obtenint així conclusions fonamentades que poden servir com a punts de referència pel sector en estudis i investigacions relacionades amb el dret a un habitatge adequat.

03

SERVEI 2: DIVULGACIÓ, SENSIBILITZACIÓ I GENERACIÓ DE CONEIXEMENT

03. SERVEI 2: DIVULGACIÓ, SENSIBILITZACIÓ I GENERACIÓ DE CONEIXEMENT

3.1. Introducció

El servei de divulgació, sensibilització i generació de coneixement és, de fet, un dels principals eixos del pla de treball del Cercle. En aquest s'hi inclouen des d'una campanya de comunicació per a Comunitats Energètiques, així com visites a cooperatives d'habitatge, comunitats energètiques o tallers adreçats a diferents col·lectius i persones usuàries, sobre temes genèrics o més específics.

3.2. Campanya de comunicació i difusió a col·lectius d'especial atenció

Octubre 2023: Campanya de comunicació per les Comunitats Energètiques de Barcelona

Campanya de comunicació destinada al públic específic de Comunitats Energètiques en vies de constitució o constituïdes de Barcelona. La campanya s'ha centrat a donar a conèixer la sessió de presentació de la guia per a Comunitats Energètiques dissenyada per la cooperativa ClCrA.

La campanya de comunicació dirigida a comunitats energètiques s'ha dut a terme entre l'11 i el 31 d'octubre de 2023. Durant la campanya s'ha fet difusió dels diversos materials creats:

- Banner per X i butlletí electrònic.
- Banner per Instagram.
- Esdeveniment a la pàgina web: https://www.bcn.coop/agenda/comunitats-energetiques-a-barcelona-de-la-teoria-a-la-practica/

- Creació de la guia per a comunitats energètiques: https://www.cicra.coop/wp-content/uploads/2023/10/CE-CICRA.pdf
- Divulgació de les infografies creades a xarxes socials.
- Butlletí electrònic de Coòpolis.

L'estratègia seguida ha consistit a fer unes primeres publicacions perquè els públics detetats es guardessin la data de la trobada tipus "Save the date". I un cop passada la trobada l'estratègia ha consistit a divulgar els continguts de la guia partint de les tres infografies que apareixen a la guia, contribuint així a la sensibilització.

3.3. Accions per a la creació de les diferents classes de cooperatives, com ara concursos de projectes cooperatius i accions a mida segons les necessitats de les persones participant

20 de desembre 2022: Visita guiada a La Chalmeta

Visita guiada al projecte d'habitatge cooperatiu de La Chalmeta de Llar Jove de la mà de dues de les seves membres.

Es va dur a terme una explicació de com va néixer la cooperativa, les seves característiques i com s'organitzen en el dia a dia. A més a més, es va poder visitar el projecte i els espais comunitaris. Un cop feta la visita es va obrir un torn de preguntes i respostes on les assistents van poder expressar els seus dubtes o fer reflexions. En total la visita guiada va tenir una durada de 2 hores i mitja.

L'activitat es va valorar molt positivament per part de les assistents i es va expressar la voluntat de fer més activitats d'aquest tipus en un futur. Per aquest motiu valorem seguint oferint visita guiada a projectes d'habitatge cooperatiu en l'anualitat 3 del pla de treball del Cercle de Transició Ecosocial.

7 de juny 2023: Visita guiada a La Borda

La visita va ser conduïda per un dels arquitectes del projecte i soci habitant de la cooperativa. Es va visitar l'edifici, els seus diferents espais comunitaris i es va explicar el procés de disseny i creació d'aquest projecte d'habitatge cooperatiu. El recorregut de la visita va tenir una duració de dues hores passant per les diferents estances del projecte. Aquest any coincidint que l'ISHF se celebrava a Barcelona la visita es va incloure també en el programa del Festival.

Es van posar a disposició 30 places per la visita que es van exhaurir al cap de pocs dies de la seva publicació al web. L'opinió i les sensacions de la visita van ser molt bones per parts de les assistents que van expressar que els agradaria que es fessin més sovint aquest tipus de visites, i per això s'intentarà continuar incloent aquest tipus d'activitats en la planificació de l'anualitat 3,

La Borda va ser el primer projecte d'habitatge cooperatiu que es va construir a Barcelona. La conformen més d'una cinquantena de persones, de totes les edats, i vinculades al conjunt de Can Batlló. Es vol harmonitzar la necessitat d'accedir a un habitatge digne, social, assequible i ambientalment sostenible amb la voluntat de fomentar noves formes de convivència i de generar comunitat a través de la interrelació entre veïns i veïnes.

28 de setembre 2023: Visita a la Comunitat Energètica de La Bordeta

El dijous 28 de setembre es va fer la visita de la cooperativa Comunitat Energètica de La Bordeta, que va recórrer les entitats sòcies que la conformen. La ruta va començar a la cooperativa d'habitatge La Borda, on es va fer una recapitulació de les passes fetes fins ara de la CEL en el seu primer any de vida; com ara la transformació d'associació a cooperativa a nivell de forma jurídica, com l'haver fet la primera instal·lació de plaques fotovoltaiques al terrat de la

cooperativa d'habitatge La Diversa. Van participar un grup de 24 persones interessades en el projecte, com també en veure la instal·lació fotovoltaica i les seves característiques tècniques. L'objectiu de la cooperativa Comunitat Energètica de La Bordeta és gestionar de forma comunitària la producció, distribució i ús d'energia neta, amb uns principis clars enfocats cap a la transició energètica.

25 d'octubre 2023: Visita de la Comunitat Energètica del Bon Pastor

El dimarts 28 d'octubre es va fer una visita a la Comunitat Energètica del Bon Pastor amb la participació de les entitats involucrades en la Comunitat Energètica (CEL) per tenir un relat de primera mà per conèixer quina és la seva participació. La visita va començar a l'Oficina de Barri del Bon Pastor, on ens va acollir la cooperativa La Fàbric@. La visita va consistir a fer una primera part de presentació del marc històric del barri del Bon Pastor i la seva trajectòria en organització comunitària, i després es va visitar la coberta de l'edifici on anirà la primera instal·lació de plaques fotovoltaiques. Ens van acompanyar a aquesta vista un total de 12 persones interessades a conèixer més sobre el futur de la CEL.

21 d'octubre 2023: Visites guiades a Cirerers i La Balma

La visita als blocs d'habitatges cooperatius en cessió d'ús Cirerers i La Balma, integrades dins de l'agenda del Barcelona Open House 48h, constitueixen un exemple pràctic i palpable del compromís del cooperativisme d'habitatge amb la innovació i la sostenibilitat en l'habitatge. Amb el suport dels arquitectes de Celobert i LaCol i La Boqueria, així com dels socis residents de les cooperatives, es van realitzar recorreguts detallats per aquests espais residencials únics.

Cirerers es distingeix per ser un dels edificis més alts construïts amb fusta en l'Estat, dissenyat amb criteris de passivitat energètica i amb un enfocament urbà integrador que fomenta la cohesió social i el respecte pel medi ambient. Aquest complex ofereix 32 habitatges i serveix com a model de cohabitatge sostenible, realçant la importància de l'arquitectura en la transformació urbana i l'alimentació sostenible, com es demostra amb l'economat situat a la planta baixa.

D'altra banda, La Balma emergeix com una estructura adaptativa que respon a les diverses necessitats dels seus residents, formada per 19 unitats de convivència que

agrupen 33 persones. El seu disseny modular de 50 m² ampliables reflecteix una filosofia de flexibilitat i personalització de l'espai. La construcció lleugera, amb materials reutilitzables i desmuntables, minimitza l'impacte ambiental i emfatitza l'eficiència en l'ús dels recursos.

En resum, aquestes visites han permès il·lustrar dues realitzacions contemporànies en l'habitatge cooperatiu que encapsulen ideals de vida comunitària, economia solidària, i un disseny conscient de l'entorn. Han compartit amb els participants els coneixements sobre la promoció de models residencials alternatius que van més enllà de l'habitatge tradicional, promovent una convivència més inclusiva, adaptable i respectuosa amb l'entorn.

3.4. Organització de tallers de sensibilització o dinamització destinats a persones emprenedores interessades en la fórmula cooperativa

28 de febrer 2023: Visita guiada a l'exposició "Viure en comunitat en les cooperatives d'habitatge en cessió d'ús a Barcelona"

Coòpolis va acollir per primera vegada l'exposició comissionada per la cooperativa d'arquitectes Lacol i l'Ajuntament de Barcelona sobre el model d'habitatge cooperatiu i les característiques dels projectes que hi ha a Barcelona. Va estar disponible i oberta a tot el públic durant 6 mesos a l'espai de Coòpolis de Can Batlló. Aprofitant l'exposició es va organitzar una visita guiada amb el Carles Baiges, arquitecte de Lacol i soci de La Borda i a més un dels comissionats que va preparar el material de l'exposició.

Les assistents van poder conèixer de primera mà les característiques del model d'habitatge cooperatiu, les diferents fases per tirar endavant un projecte i quins projectes existeixen a Barcelona. També va haver-hi torn de

preguntes. La sessió es va dedicar a difondre i explicar el model d'habitatge cooperatiu en cessió d'ús que es desenvolupa en sòl privat i com s'impulsa un projecte d'aquestes característiques.

La sessió va generar gran interès i moltes persones s'hi van apropar.

25 de maig 2023: Cicle "Canvi de paradigma ecosocial". Sessió 1: Energia i límits planetaris. Pinzellades d'una crisi sistèmica

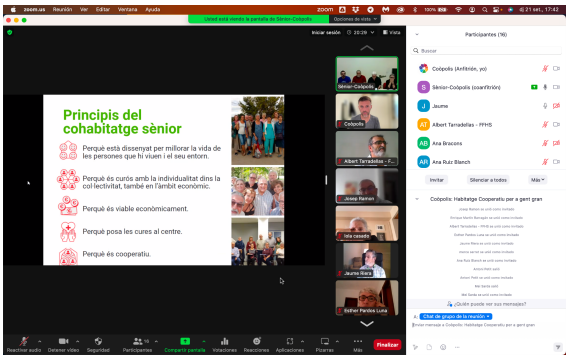
Aquesta va ser una sessió destinada a parlar sobre la situació del sector de l'energia en l'actualitat lligada a la crisi de sistema en format xerrada-col·loqui. Una de les preguntes disparador del debat va ser "Què entenem per col·lapse i quin és el paper de l'ESS en l'articulació col·lectiva davant de la crisi sistèmica en què ens trobem?" com diu el Luis González Reyes, ponent de la sessió, que continua expressant que "categoritzar la nostra situació com un col·lapse sistèmic no és una aposta política, sinó el resultat d'una anàlisi". En aquesta sessió van assistir 8 participants. El cicle complet va estar co-organitzat de la mà de la cooperativa CICrA.

21 de setembre 2023: Sessió de divulgació de projectes d'Habitatge cooperatiu en cessió d'ús per a persones grans

Durant la sessió informativa en línia, per afavorir la participació, es va destacar el concepte de cohabitatge sènior com a variant específica dins el marc de l'habitatge cooperatiu en cessió d'ús. Es va proporcionar una plataforma per donar a conèixer Can70, una iniciativa pionera a Barcelona que impulsa aquesta modalitat d'habitatge, pensada per atendre les necessitats i preferències de les persones majors. A més, es va ampliar la perspectiva amb l'exposició d'altres experiències similars fora de la metròpoli, com són els projectes Walden XXI a Sant Feliu de Guíxols i Solterra a Sant Hilari Sacalm.

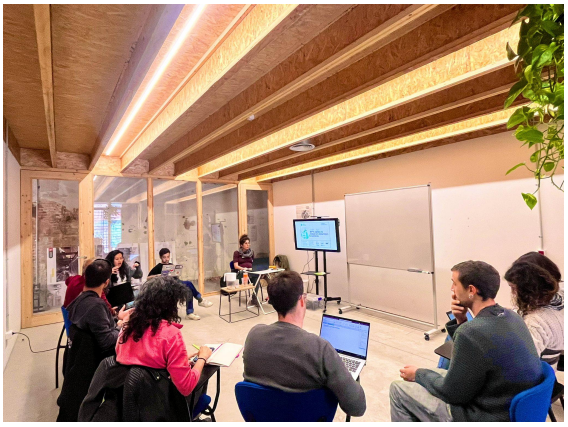
Aquesta trobada va ser una oportunitat per aprofundir en els beneficis i els desafiaments del cohabitatge sènior, així com per entendre millor com aquesta opció residencial facilita la creació d'entorns de suport mutu i de comunitat, essencials per a una vellesa actiu i integrada socialment. La sessió va posar de manifest la creixent demanda d'alternatives residencials per a persones grans que desitgen viure de manera independent, tot mantenint lligams comunitaris forts i beneficiant-se de la seguretat i l'estabilitat que proporciona el model cooperatiu.

13 d'abril 2023: Reptes jurídics en la construcció de comunitats energètiques a Barcelona

Des de l'expertesa de la cooperativa CICrA, es va dur a terme un taller d'intercanvi d'experiències i co-creació adreçat a comunitats energètiques en construcció per a resoldre dubtes del marc legal que les regula, també amb la intenció que hi hagués un intercanvi de coneixements adquirits entre les participants durant el procés de creació de comunitats energètiques a

Barcelona. Van participar de la sessió 9 persones representants de diferents CELs com també persones afins del sector energètic.

4 de juliol: Sessió sobre què és l'habitatge cooperatiu en cessió d'ús

Sessió informativa en línia dirigida a totes aquelles persones i grups interessats a conèixer el model d'habitatge cooperatiu, les seves característiques i projectes en el territori. Es tracta d'una sessió introductòria i d'aproximació al model cooperativista d'habitatge per tal d'animar i incentivar a les persones a emprendre nous projectes d'habitatge cooperatiu.

Es va abordar la problemàtica d'accés a l'habitatge i com a models alternatius poden esdevenir una realitat, detallant les claus del model de cessió d'ús i els seus valors. Es van explicar també diferents experiències del territori, i les diferents fases per portar a terme un projecte d'aquestes característiques. En finalitzar la presentació es van dedicar 20 minuts a respondre dubtes de les participants i fer una mica d'intercanvi de sensacions i opinions sobre el model.

Per tal d'estendre la fórmula cooperativa, aquest tipus de sessions són necessàries anar-les realitzant un cop cada certs mesos, ja que sempre hi ha persones noves

interessades a conèixer el model, i per això preveiem que estiguin incloses en l'anualitat 3. Es va valorar de forma positiva la sessió per part de les assistents i algunes persones van fer propostes en l'enquesta de valoració que s'intentaran de tenir en compte de cara a la planificació de pròximes sessions.

10 d'octubre de 2023: Sessió de divulgació del model d'habitatge cooperatiu en cessió d'ús adreçada a la ciutadania i grups interessats

La sessió es va centrar a explicar el concepte d'habitatge cooperatiu en cessió d'ús com a resposta viable a la crisi d'accés a l'habitatge. Es va oferir una panoràmica detallada dels principis i valors que sustenten aquest model, com són el no-lucre, la sostenibilitat i l'organització comunitària. Els assistents van poder comprendre les diverses etapes necessàries per desenvolupar un projecte d'habitatge cooperatiu, des de la formació inicial del grup fins a la gestió i manteniment dels habitatges. Es van compartir casos pràctics de la ciutat que van servir per il·lustrar les diverses aplicacions i beneficis del model, subratllant com pot facilitar l'accés a l'habitatge de qualitat d'una manera més assequible i equitativa. La sessió va ser un espai d'aprenentatge i intercanvi d'idees, que va permetre als participants aprofundir en aquesta alternativa residencial i considerar la seva aplicabilitat en el context local.

3.5. Diagnosi sobre les mancances i les oportunitats socioeconòmiques del territori/sector i elaboració d'una proposta bàsica de treball per posar en marxa el projecte

Diagnosi sobre habitatge cooperatiu en cessió d'ús (2022-2023) a càrrec de Sostre Cívic

a) Diagnosi sobre les mancances i les oportunitats socioeconòmiques del territori/sector i elaboració d'una proposta bàsica de treball per posar en marxa el projecte

Aquest any, l'execució de la diagnosi planificada sobre el sector d'habitatge cooperatiu, conforme als registres de l'Observatori Llargavista, ha estat diferida per una sèrie de canvis significatius. Actualment, des de Sostre Cívic s'està implementant una nova eina de visualització de dades, més accessible i orientada a la presentació visual. Es pot previsualitzar aquesta eina provisional aquí: https://llargavista.coop/dades.php. L'objectiu és automatitzar la generació de gràfics amb les dades actualitzades un cop s'hagin completat les actualitzacions. Per millorar l'eficiència, s'ha reduït l'accés a dades estrictament essencials. En aquest sentit, tot i que s'ha pogut recopilar la majoria de dades dels actuals projectes existents, es necessita col·laboració dels grups per a completar algunes dades específiques, com la potència de la instal·lació de fotovoltaica, el nombre aproximat de persones, la confirmació de si són Habitatges de Protecció Oficial (HPO), el cost total de la promoció amb IVA, el finançament de l'entitat de crèdit principal, l'entitat financera amb la qual sosteniu aquest crèdit i la superfície construïda total. Això permetrà millorar la integritat de les fitxes bàsiques dels projectes i tenir actualitzada, sense necessitat que les cooperatives estiguin a sobre, totes les dades essencials de l'habitatge cooperatiu en cessió d'ús de Catalunya.

Les dades completes i la diagnosi estaran llestes de publicació al 1r trimestre del 2024.

En lloc de l'elaboració d'aquesta diagnosi, s'han dut a terme altres accions que han contribuït a la consecució de l'objectiu de conèixer mancances i oportunitats de tall socioeconòmic en el sector de l'habitatge cooperatiu.

3.6. Organització de sessions per al disseny d'estratègies vinculades al creixement d'entitats de l'economia social i cooperativa

Novembre 2022-octubre 2023: Cicle de tallers per al disseny de serveis comuns d'habitatge cooperatiu

El cicle es va concebre amb l'objectiu d'apoderar projectes en promoció sobre el disseny de serveis en l'habitatge cooperatiu, i abordar en general els diversos serveis comunitaris més habituals en les promocions d'habitatge cooperatiu en cessió d'ús: bugaderia, cuina-sala-menjador, neteja i habitacions de convidades.

Es va detectar la necessitat en diversos projectes de fer unes sessions específiques al voltant de la temàtica dels serveis comuns i també de planificar sessions destinades a projectes en promoció concrets. La rebuda del cicle ha estat excel·lent amb totes les places ocupades, demanda de llista d'espera i participació de més de 12 projectes d'habitatge cooperatiu diferents. Es va començar el cicle a l'anualitat 1 amb tres tallers i s'ha continuat aquesta anualitat 2 amb tres tallers més.

Les sessions del cicle d'aquesta anualitat s'han dividit en tres, amb continuïtat i relació entre elles. Només es podien inscriure dues persones per projecte i era recomanat apuntar-se a tot el cicle de sessions:

- 10 de novembre 2022. 17-20h - Taller de disseny de cuina-sala-menjador: Taller per avançar cada projecte a la fase on es trobi amb les diferents eines disponibles, que s'enduran com a paquet de suport basat en la guia.habitatge.coop
- 23 de març 2023. 17-19h - Taller de disseny del servei de manteniment: Taller per avançar cada projecte a la fase on es trobi amb les diferents eines disponibles, que s'enduran com a paquet de suport basat en la guia.habitatge.coop
- 23 de maig 2023. 17-19h - Taller de disseny del servei de bugaderia: Taller per avançar cada projecte a la fase on es trobi amb les diferents eines disponibles, que s'enduran com a paquet de suport basat en la guia.habitatge.coop

El cicle ha estat organitzat conjuntament entre La Dinamo Fundació i Holon afavorint la intercooperació i enxarxament entre les entitats que formem part del cicle de Transició Ecosocial.

28 de setembre 2023: Cicle 'Cures, compromisos i responsabilitats en els projectes d'habitatge cooperatiu'. Segona sessió: mecanismes de seguiment i autocura del grup

El cicle de cures, compromisos i responsabilitats en els projectes d'habitatge cooperatiu és una col·laboració entre Cercles de Coòpolis, Cercle d'Economies Feministes i Cercle de Transició Ecosocial i amb la participació externa de l'Eugènia Boada de Matriu.

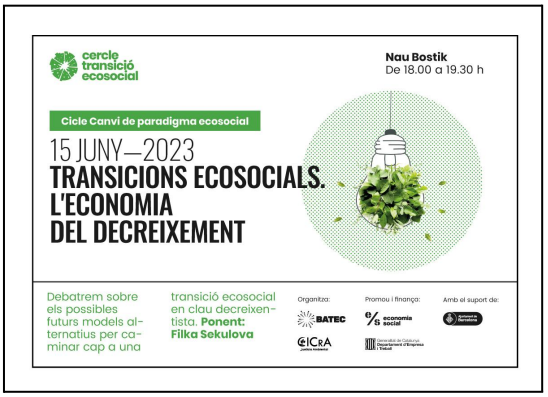
La primera sessió del cicle està explicada en la Memòria del Cercle d'Economies Feministes. En aquesta segona sessió ens vam centrar en com donar seguiment als acords col·lectius de la cooperativa en clau feminista i de sostenibilitat, perquè funcionin i per prevenir conflictes.

Un cop acabada aquesta segona sessió es van passar per escrit algunes de les orientacions treballades. Les entitats participants han valorat molt positivament el cicle i s'han plantejat en un futur continuar estirant el fil, elaborant alguna documentació que serveixi als projectes cooperatius d'habitatge de guia per redactar el reglament de règim intern en clau feminista.

15 de juny 2023: Cicle "Canvi de paradigma ecosocial". Sessió 2: Transicions ecosocials. L'economia del decreixement

Com a segona sessió del cicle es va convidar a la Filka Sekulova acadèmica sobre l'economia del canvi climàtic qui va portar a debatre sobre els possibles models alternatius futurs per caminar cap a una transició ecosocial, en clau decreixentista. Es va parlar sobre el rol i la viabilitat de l'economia del decreixement en la construcció de propostes de transició ecosocial als nostres entorns, així com dels reptes que encara la societat civil organitzada en posar-la en pràctica. 13 persones van participar a la sessió que es va dur a terme a la Nau Bostik, conjuntament organitzat amb CICrA Justícia Ambiental.

29 de juny 2023: Cicle "Canvi de paradigma ecosocial". Sessió 3: Transicions energètiques. Renovables on, com i amb qui?

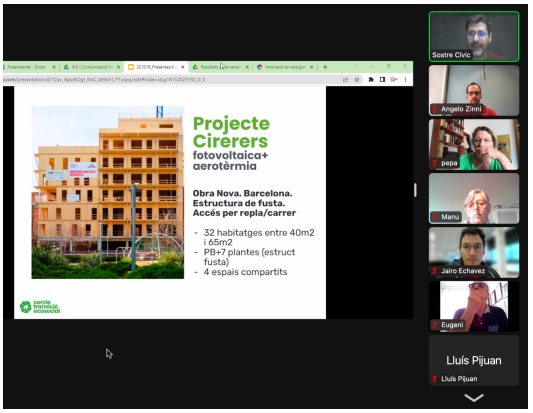
La darrera sessió del cicle "Canvi de paradigma ecosocial" buscava fer un tancament enllaçant els punts de vista que havien anat sortint en les sessions anteriors (col·lapse i decreixement) enfocat a les propostes reals que existeixen i que caminen cap a la transició ecosocial real. Aquesta mirada la va aportar el Sergi Saladié, investigador especialitzat en energies renovables, qui va aportar el seu punt de vista i va fer un marc sobre l'estat de la qüestió. El debat es va encetar aterrant la problemàtica al territori català, i quines estratègies serien necessàries i viables per transitar cap a una alternativa ecosocial, sobretot en la seva vessant energètica, que fos justa i democràtica. Van participar 11 persones a la sessió.

19 d'octubre 2023: Innovació en energies renovables en l'habitatge cooperatiu

Sessió en línia dirigida a tècnics i professionals, però també per qualsevol persona sensible i interessada en la matèria, per difondre l'experiència del desenvolupament de les noves línies d'activitat que es desenvolupen dins de Sostre Cívic per l'impuls d'energies renovables i de gestió cooperativa dels consums energètics en projectes d'habitatge cooperatiu en cessió d'ús. Des de la Implantació i gestió d'instal·lacions (diagnosi i propostes, protocols i instal·lacions de producció d'energia fotovoltaiques), l'incorporació d'eines per la gestió econòmica dels consums dels habitatges (anàlisi dels consums, creacions de comunitats energètiques locals) fins al monitoratge de les instal·lacions.

4 d'octubre de 2023: Connectivitat a l'habitatge cooperatiu

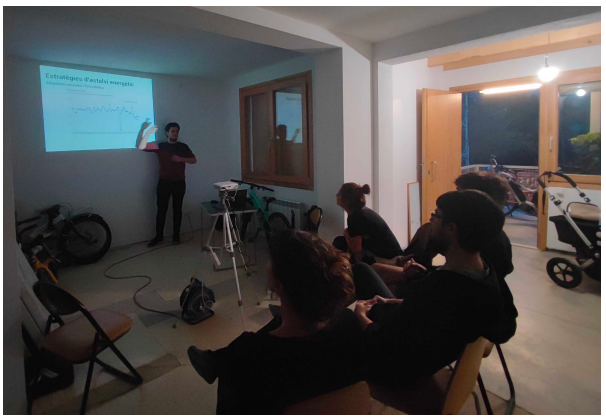
Al taller realitzat es va exposar de manera detallada la iniciativa conjunta entre Som Connexió i la Fundació Guifi.net per desenvolupar i implementar un model d'internet comunitari. Aquest model es fonamenta en l'ús d'una infraestructura de fibra òptica que segueix els principis de la Xarxa Oberta, Lliure i Neutral

(XOLN). Els participants van tenir l'oportunitat de conèixer els progressos realitzats respecte a la construcció i manteniment de la infraestructura de la xarxa, així com els aspectes legals que emmarquen aquesta proposta tecnològica.

Es va abordar també la viabilitat i l'escalabilitat del producte, subratllant la seva aplicabilitat dins el context de l'habitatge cooperatiu. Aquest model de connectivitat té com a objectiu no només proveir un servei d'internet, sinó també fomentar la cooperació i la gestió col·lectiva dels recursos digitals, així com garantir una major autonomia i control per part dels usuaris finals sobre la seva connexió a internet.

La sessió va servir per emfatitzar la importància de l'accés a una internet lliure i oberta com a element clau per a la cohesió social i com a eina d'empoderament dins les comunitats d'habitatge cooperatiu, a més d'explorar les possibilitats d'estendre aquesta proposta a una escala més àmplia.

25 d'octubre de 2023: Mesures d'estalvi energètic en Habitatge Cooperatiu

A la sessió impartida per l'assessor energètic Jordi Giral, es va abordar la temàtica de l'estalvi energètic específicament enfocada en el context de l'habitatge cooperatiu. El punt central de la trobada va ser la presentació d'un sistema innovador de repartiment de consums elèctrics desenvolupat per la cooperativa d'habitatges Sostre Cívic en el seu projecte Clau Mestra, ubicat a La Floresta (Sant Cugat).

Es va explicar detalladament el mecanisme i els càlculs efectuats per a un equitatiu repartiment dels consums elèctrics a partir d'un comptador únic, una iniciativa pionera en el marc de l'habitatge cooperatiu. Aquesta estratègia no només cerca una gestió més eficient de l'energia, sinó que també promou la transparència i la corresponsabilitat entre els membres de la cooperativa.

Addicionalment, la sessió es va enriquir amb la discussió d'altres estratègies d'estalvi energètic i de reducció de consums. Es van compartir pràctiques i mesures aplicables als habitatges cooperatius que permeten optimitzar l'ús de l'energia, reduir costos i minimitzar l'impacte ambiental. La combinació d'aquestes tècniques d'estalvi, juntament amb l'aplicació del model de repartiment de consums, va ser presentada com una via cap a la sostenibilitat i l'autogestió energètica dins dels projectes d'habitatge cooperatiu.

3.7. Sessions col·lectives i d'acompanyament expert individual

26 de novembre de 2022: Dependència, cures i arquitectura en projectes per gent gran

La conferència sobre "Dependència, cures i arquitectura en projectes per gent gran" va abordar qüestions fonamentals sobre la gestió de la dependència en persones grans i les possibilitats que ofereix l'habitatge cooperatiu en aquest context. Experts en diverses disciplines van compartir el seu coneixement i experiències per explorar propostes col·laboratives i els reptes associats.

Les ponents van incloure:

- Maider Azurmendi, treballadora social i Directora d'atenció domiciliària i comunitària de la Fundació Matia, que va discutir l'atenció actual i futura de la dependència, enfocant-se en les estratègies d'assistència domiciliària i comunitària.
- Ana Fernández, arquitecta i co-autora del llibre “Arquitectures de la cura: cap a un envelliment activista", que va oferir una visió de com l'arquitectura i el disseny poden influir positivament en la qualitat de vida de les persones grans.
- Irati Mogollón, doctora en sociologia i també coautora del mateix llibre, va aportar una perspectiva sociològica sobre l'envelliment, destacant la importància de l'activisme i l'empoderament en aquesta etapa de la vida.

- Elisa Pozo, investigadora responsable de disseny arquitectònic en la Fundació Matia, va presentar estudis i projectes que il·lustren com la integració del disseny arquitectònic pot millorar l'atenció i la qualitat de l'espai per a les persones en situació de dependència.

Aquesta trobada va ser essencial per posar en comú coneixements interdisciplinaris i explorar com l'habitatge cooperatiu pot adaptar-se i respondre als canvis demogràfics i les necessitats creixents en termes de cures i suport per a la gent gran. A través de la col·laboració entre treball social, arquitectura i sociologia, es va buscar crear espais més inclusius i adequats que promoguin l'autonomia i el benestar dels sèniors, reimaginant el concepte de les cures en l'etapa de la dependència.

Infraestructura comunitària i arrelament territorial: oportunitat per articular barris i pobles

Taula compartida amb Sectorial de l'habitatge de la XES, La Titaranya, Xarxa Comunitària d'Hospitalet i XEPC Manresa/PAH Bages. Espai on es va parlar sobre el cooperativisme en cessió d'ús i com ha de formar part activa de l'articulació comunitària en els territoris on es desenvolupa, tenir vocació de bé comú i posar-se a disposició dels objectius i projectes comuns del teixit veïnal organitzat.

22 de març de 2023: Trobada de Comunitats Energètiques

L'activitat es va dur a terme a la sala d'actes de la Biblioteca Francesc Boix (Poblesec) en un espai de diàleg de tarda i que es pensava com una sessió oberta a la ciutadania interessada. Es va organitzar aquesta primera trobada sota el lema "Comunitats energètiques a Barcelona, cap a la sobirania energètica local". Va ser una trobada on es buscava generar un diàleg d'experiències de CELs que s'estiguessin impulsant a la ciutat de Barcelona. Es van presentar cadascuna de les experiències, i es va establir com a primera de moltes trobades per a la coordinació de comunitats energètiques a la ciutat.

Es va generar un diàleg entre les participants després de conèixer l'exemple de la Comunitat Energètica de La Bordeta. Van participar 28 persones de les següents Comunitats energètiques:

- Poblesec
- Guinardó
- La Bordeta
- Bon Pastor
- Poblenou
- Som Comunitat Energètica Barcelonès

18 de setembre i 16 d'octubre de 2023: Acompanyament expert a Can70

L'acompanyament al Grup d'Habitatge Cooperatiu Sènior de Can70 ressalta un enfocament col·laboratiu i participatiu en el desenvolupament d'un habitatge adaptat a les necessitats i desitjos dels seus futurs residents. L'expertesa aportada per Sostre Cívic i els proveïdors col·laboradors ha jugat un paper fonamental en les següents fases del projecte:

- **Sessió de Planificació i Visió del Projecte - 18 de setembre:**

Durant aquesta trobada, Sostre Cívic, juntament amb l'equip d'arquitectura Peris-Toral, va treballar amb els membres de Can70 per a definir els principis bàsics del projecte. Aquesta sessió va servir per alinear les expectatives de la comunitat respecte a la convivència i per desenvolupar un Pla de Participació que garantiria un procés inclusiu de disseny.

- **Desenvolupament del Disseny Participatiu - Continuat des de la sessió del 18 de setembre:**

Els resultats d'aquesta planificació van ser portats endavant en les reunions subsegüents, on es van especificar les característiques dels espais comuns i privats. La informació recollida va ser crucial per assegurar que el disseny final reflectís els valors i necessitats dels membres.

- **Selecció d'Espais Compartits - 16 d'octubre:**

En la segona sessió significativa, es va aprofundir en les preferències individuals i col·lectives respecte a l'ús dels espais compartits. Mitjançant enquestes i debats, els membres van decidir sobre els elements comuns com cuina, menjador, sala d'estar i zones exteriors, que inclouen jardins i horts col·lectius.

- **Estratègies d'Estalvi Energètic - Continuat des de la sessió del 16 d'octubre:**

Sostre Cívic va convidar a Jordi Giral, assessor energètic, per impartir una sessió sobre estalvi energètic i presentar la proposta de repartiment de consums elèctrics basada en l'experiència del projecte Clau Mestra. Aquesta sessió va contribuir a la presa de consciència i al coneixement sobre l'eficiència energètica dins de l'habitatge cooperatiu.

3.8. Reptes de futur

Habitatge

Assequibilitat i inclusivitat del model

- S'evidencia la dificultat dels projectes d'habitatge cooperatiu en cessió d'ús que es desenvolupen en sòl privat pel que fa a la viabilitat econòmica d'aquests. En aquest sentit, continua estant present la demanda del sector que des de l'administració pública s'aposti pel model, insistint en l'interès públic d'aquest, sobretot davant la manca de sòl públic existent i les dificultats d'accés a l'habitatge de les classes populars.
- L'assequibilitat i inclusivitat dels projectes és un dels grans reptes del sector i per aquest motiu es reivindica una política pública que doni suport al model de l'habitatge cooperatiu desenvolupant accions concretes que garanteixin la viabilitat dels projectes.
- Els preus actuals del sòl i de l'habitatge privat al territori de Catalunya, malauradament, continuen en mans del mercat privat i dels grans tenidors. En aquesta línia, és urgent que des de les administracions públiques es limitin aquests en pro de dret a l'habitatge i de garantir que les necessitats bàsiques de la població estiguin cobertes.

S'identifiquen diversos reptes i propostes vinculats a l'assequibilitat i la inclusivitat dels projectes:

Des d'una perspectiva de gènere:

Tot i que hi ha elements on no es mostren desigualtats de gènere evidents, en alguns dels aspectes avaluats s'identifiquen desigualtats de gènere importants que caldrà abordar amb més profunditat per part del sector per trobar fórmules que les facin desaparèixer.

Els aspectes on s'identifica un major grau són:

- Motius de la participació en els projectes
- Problemàtiques per accedir
- Participació dins els projectes
- Percepció de les desigualtats

Des d'una perspectiva del col·lectiu de persones migrants:

Aquesta part de la diagnosi està justificada dins el pla de treball del Cercle de Migracions donat que s'ha realitzat conjuntament amb MigrESS.

Es parteix d'una mostra que actualment reflecteix un model poc consolidat i residual, per aquest motiu s'identifica que encara hi ha una gran part de la població que desconeix el model i les seves potencialitats.

En primer lloc, s'evidencia que el gruix de persones d'origen divers que actualment forma part del sector és molt reduïda, i per tant l'anàlisi queda esbiaixat.

En aquest sentit, s'han identificat qüestions vinculades a:

- Perfil de les persones (origen, nivell d'estudis, situació laboral,...)
- Perfil de les unitats de convivència (tipus de nuclis, càrregues familiars,...)

Com a reptes s'estableix que caldria aprofundir en la diagnosi iniciada per arribar a les persones que encara no estan familiaritzades amb el model. Per altra banda, es proposa generar eines i mecanismes que ajudin a fer arribar el model a les capes més populars de la població.

Des d'una perspectiva de les persones amb discapacitat intel·lectual:

Amb relació a aquesta perspectiva es va organitzar una sessió dirigida a aprofundir en els reptes que té el col·lectiu de persones amb capacitats diverses per accedir al model de l'habitatge cooperatiu en cessió d'ús. En aquest sentit, els reptes identificats es van aglutinar en els següents àmbits:

- Econòmic i financer (cartera de serveis, concert de places, accés al finançament,...)
- Autogestió, participació i convivència (Autonomia i presa de decisions)
- Inclusivitat i arrelament al territori (pedagogia amb l'entorn, figura que ajudi a la connexió,...)
- Jurídics i societaris (vinculats als estatuts) (capacitat jurídica vs. capacitat real)
- Accés al sòl (fórmula jurídica i requisits d'accés equiparats a la resta de col·lectius)

- Accessibilitat universal (cognitiva, física, sensorial,...)

Creació i consolidació de grups:

- S'identifica la necessitat de certs grups que es troben en la fase d'aproximació al model d'un acompanyament expert que inclogui sessions on es puguin tractar temes concrets i aprofundir en l'apoderament del model per part de les integrants del grup.

Els grups troben dificultats en:

- La cerca de sòl
- La definició de la visió del projecte
- La creació i consolidació dels propis grups

En aquest sentit, per part del sector cal sistematitzar més el coneixement existent i trobar fórmules de compartir els aprenentatges fets pels diversos agents que interactuen dins l'esfera de l'habitatge cooperatiu en cessió d'ús amb l'objectiu de facilitar les primeres passes als grups inicials.

- Pel que fa als grups que es troben en fase de promoció, s'evidencia la necessitat d'anar consolidant eines que ajudin als projectes al disseny dels serveis i distribució dels usos individuals i col·lectius que hi haurà dins les promocions. Donat que encara hi ha pocs projectes en convivència aquesta serà una línia en la qual caldrà aprofundir.

Energia

- La consolidació del cicle Batec com un element essencial per consolidar un coneixement crític en relació amb la transició energètica, dins del context del Bloc4BCN - Espai cooperatiu i la Setmana de l'Energia. A través d'aquesta continuïtat, es busca establir una base de comprensió robusta entorn de la transició energètica, contribuint a la construcció d'una perspectiva informada i reflexiva.
- La continuïtat de les trobades de les comunitats energètiques adquireix una rellevància significativa per abordar obstacles concrets i compartits, amb un enfocament especial en la col·laboració públic-cooperativa amb l'Ajuntament de Barcelona. Aquesta persistència en les reunions facilita la identificació i l'abordatge conjunt de barreres específiques, amb un

èmfasi particular en fomentar la cooperació amb les autoritats locals per superar els reptes existents.

- L'increment dels preus de l'energia ha suscitat una creixent indignació i mobilització a les comunitats urbanes, les quals busquen alternatives davant aquesta situació. Malgrat això, moltes d'aquestes comunitats es veuen limitades per les despeses i inversions inicials associades a la creació d'una comunitat energètica, les quals no sempre són assumibles. Establir comunitats energètiques sòlides pot ser una manera d'alleujar la càrrega financera inicial per als membres participants.
- Consolidar la nova interpretació normativa i fer-la avançar cap al pas de barrera a mecanisme facilitador de les comunitats energètiques a la ciutat.
- Un aspecte crític és garantir l'accés de les persones en situació de pobresa energètica a les comunitats energètiques. Aquesta inclusió és essencial per abordar les desigualtats i garantir que els avantatges de les comunitats energètiques siguin accessibles a tota la població, independentment del seu nivell econòmic.
- És també imperatiu donar resposta de manera ràpida a les oportunitats de finançament, que sovint no es correlacionen amb els marcs normatius o els mecanismes de suport existents per a les comunitats energètiques. La simplificació i agilització dels processos de finançament podrien fomentar una adopció més àgil d'aquestes iniciatives.
- La complexitat d'organitzar comunitats en ciutats densament poblades, que gestionin col·lectivament serveis bàsics, des de les comunitats energètiques fins a les comunitats de recursos, requereix un enfocament integral. Això implica la coordinació entre actors locals, la co-creació de solucions i l'adaptació de les polítiques per facilitar la participació ciutadana en la gestió compartida dels recursos.

04

SERVEI DE FORMACIÓ PER A LA PROMOCIÓ, CREACIÓ I CONSOLIDACIÓ DE COOPERATIVES I PROJECTES DE L'ESS

04. SERVEI DE FORMACIÓ PER A LA PROMOCIÓ, CREACIÓ I CONSOLIDACIÓ DE COOPERATIVES I PROJECTES DE L'ESS

4.1. Introducció

En el marc d'aquest servei s'han impulsat activitats adreçades a promoure habitatge cooperatiu i comunitats energètiques, de recursos i de vida més enllà del teixit cooperatiu. A través d'estratègies globals o sectorials s'han abordat diverses qüestions que vagin a enfortir el model i alhora donar-lo a conèixer.

4.2. Acompanyament expert

4.2.1. Assessorament individual a mida a associacions o empreses per a la creació o la transformació en cooperativa

23 d'octubre de 2023: Comunitats energètiques a Barcelona: de la teoria a la pràctica

Es va dur a terme la presentació de la guia sobre eines jurídiques per a Comunitats Energètiques de Barcelona, elaborada de la mà de la cooperativa ClCrA. La jornada de presentació va ser un espai per a compartir experiències i dubtes sorgits en el procés de creació de les Comunitats Energètiques, sobretot en els tràmits que suposen el procés de constitució com a cooperativa, o el pas de transició d'associació a cooperativa.

Es va fer aquesta sessió a La Comunal, i van assistir 15 persones a l'acte, qui formaven part directament d'unes cinc Comunitats Energètiques d'arreu de Barcelona.

4.3. Tallers de sensibilització o dinamització destinats al teixit associatiu i a les empreses per donar a conèixer la fórmula cooperativa com a opció

25 de febrer de 2023: Grup de treball eix: Construcció alternatives econòmiques

Durant el segon dia del Fòrum per la Transició Ecosocial, es programa una secció per a organitzar grups de treball en xarxa de diferents sectors i especialitats.

La xerrada sobre Construcció d'alternatives econòmiques compta amb la dinamització de la XES, Coòpolis i LaCoordi i la ponència inspiradora de Jordi Garcia, membre de la XES.

En aquesta sessió van participar-hi 25 persones.

Durant el segon dia del Fòrum per la Transició Ecosocial, es va programar una secció per a organitzar grups de treball en xarxa de diferents sectors i especialitats, amb coneixements diversos.

Amb la dinamització de FemProcomuns i la ponència inspiradora de Mariona Soler, membre de la Xarxa d'Espais Comunitaris (XEC) i Guiomar Vargas, del Col·lectiu de Professionals del Treball Comunitari de Catalunya.

En aquest taller hi van participar 26 persones.

8 de juny de 2023: Trobada Internacional habitatge col·laboratiu

El sopar Internacional d'Habitatge Col·laboratiu, realitzada en el marc del Congrés Internacional d'Habitatge Social a Barcelona, va ser un esdeveniment clau per promoure el model d'habitatge cooperatiu i comunitari a escala internacional. Celebrada el dijous 8 de juny a la Nau Bostik, aquesta vetllada va brindar una oportunitat única perquè professionals i activistes del sector de tot el món compartissin experiències, estratègies i desafiaments.

La vetllada va servir com a *networking* de gran valor per a les entitats de l'habitatge cooperatiu català i de Barcelona, oferint-los l'oportunitat de connectar-se amb altres projectes i entitats internacionals, ampliant així la seva xarxa i possibilitant l'intercanvi d'idees i millors pràctiques. Aquesta connexió directa amb experts i professionals d'arreu del món va permetre a les entitats locals enriquir el seu coneixement sobre diferents models cooperatius i adaptar-los a les seves necessitats específiques.

L'esdeveniment, més enllà de les presentacions d'entitats com la secció d'Habitatge de l'Aliança Cooperativa Internacional i altres actors internacionals del sector, va crear un ambient propici per a la conversa i l'intercanvi.

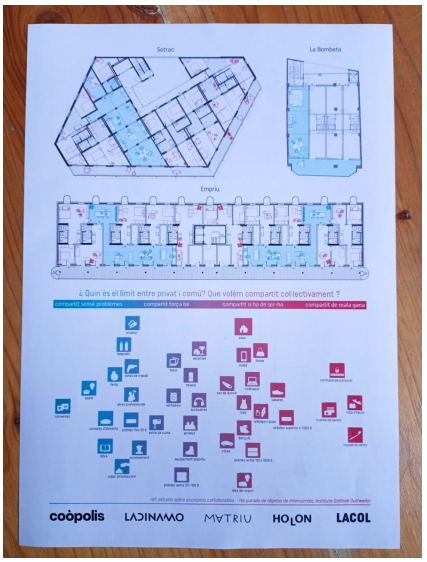
L'impacte d'aquesta trobada va més enllà de la simple reunió social; va actuar com a catalitzador per a la difusió del model cooperatiu entre administracions i entitats de l'habitatge social, evidenciant la seva viabilitat i èxit en l'àmbit global. La presència de la Xarxa d'Economia Solidària de Catalunya (XES) i la Xarxa CoHabitat com a organitzadors va reforçar la importància de les xarxes de suport i col·laboració en l'enfortiment i l'expansió de l'habitatge cooperatiu i comunitari.

15 de juny de 2023: Cicle sobre el model clúster en l'habitatge cooperatiu. Taller 1: Governança en els clústers

Cicle sobre nous models de convivència com el clúster, les habitacions satèl·lit i el pis compartit en projectes d'habitatge cooperatiu en cessió d'ús. Amb la col·laboració d'Eugènia Boada de Matriu, Holon i LaCol.

En aquest primer taller ens vam centrar a explicar aspectes de governança dins d'aquests nous models.

L'objectiu va ser explicar la relació que hi ha entre les unitats de convivència d'un clúster o niu i el clúster i la cooperativa d'habitatge. Durant la sessió es va poder treballar en un model de governança que puguin definir l'autonomia d'aquests nous models de convivència dins la cooperativa, concretant els mecanismes de presa de decisions pel que fa a allò que els afecta de forma particular i valorant en quins elements han de tenir autonomia.

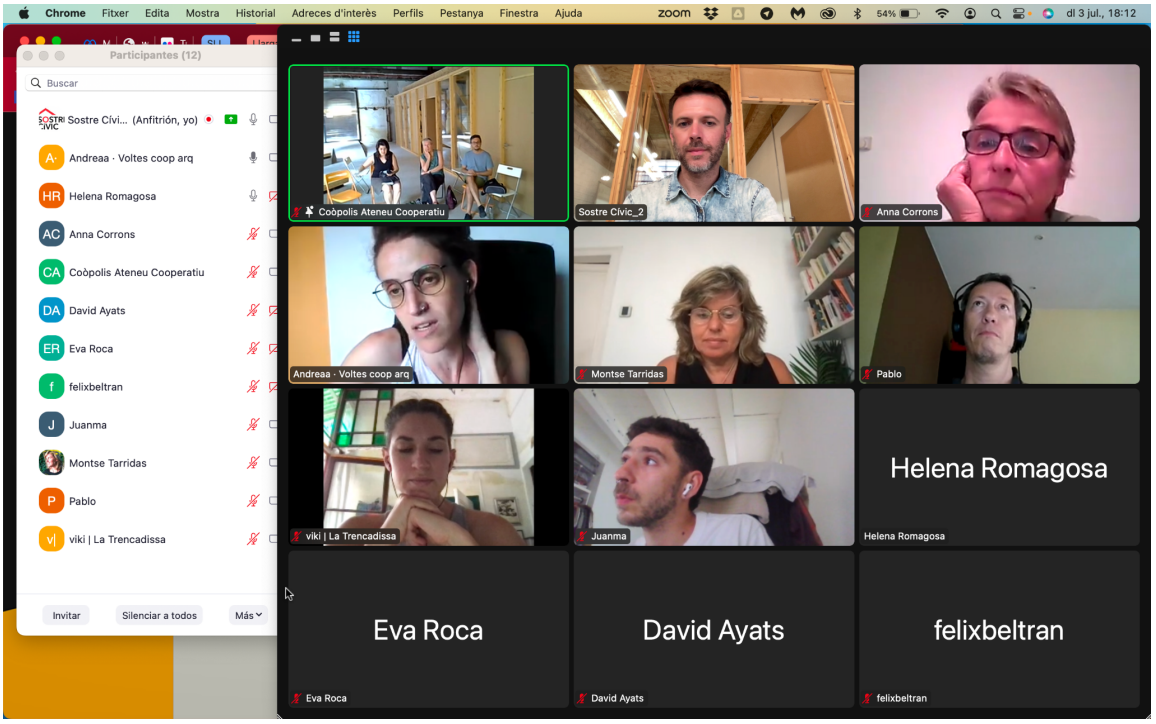
El punt de partida de la sessió va ser quina era la visió del projecte i quin espai ocupa la proposta d'un clúster, pis compartit o habitació satèl·lit en aquesta visió. Alhora es va explicar que poden aportar pel que fa al projecte de convivència i de comunitat (cooperativa).

A partir d'aquesta definició general es van establir una sèrie de principis de relació entre la cooperativa, els nous models de convivència i les sòcies que hi viuran.

7 de juliol de 2023: Formació sectorial XES. Qui fa què a l'habitatge social i cooperatiu? Elements bàsics estratègics del sector

La formació sobre "Qui fa què a l'habitatge social i cooperatiu" és una iniciativa pensada per dotar els membres de la sectorial d'habitatge cooperatiu de la Xarxa de l'Economia Social de Catalunya (XES) de coneixements essencials respecte als diversos actors i els seus rols dins del sector, així com per proporcionar eines per a una comprensió més profunda dels marcs polítics i estratègies pertinents. Aquesta sessió formativa es va realitzar a Coòpolis, oferint també la possibilitat de seguiment en línia per a aquells que no podien assistir presencialment.

Els continguts de la sessió van incloure:

- Una explicació detallada del mapa d'agents, aclarint qui són, com operen, quan intervenen i quines són les funcions o rols específics de cada actor dins l'ecosistema de l'habitatge cooperatiu.

- Una descripció de la integració de la sectorial d'habitatge dins del sector més ampli de l'economia solidària.

- La presentació d'elements bàsics necessaris per realitzar una lectura estratègica del sector, incloent-hi informació sobre el Conveni d'Economia Social i Associativa Laboral (ESAL), la Llei d'Habitatge, i diferents fòrums de discussió i decisió relacionats.

Aquesta formació va ser crucial per assegurar que els membres de la sectorial compten amb una base sòlida de coneixement i estan actualitzats sobre els últims desenvolupaments polítics i legals que afecten l'habitatge cooperatiu i social. A més, la formació va facilitar un espai perquè els participants compartissin experiències i inquietuds, reforçant la xarxa de suport mutu i la col·laboració dins del sector.

27 de setembre: El model del cens vitalici per impulsar un parc d'habitatge cooperatiu dispers

Sessió formativa en línia dirigida a ajuntaments de Catalunya per explicar el model del cens vitalici i com aquest pot ajudar a impulsar un parc d'habitatge cooperatiu dispers en un municipi.

La sessió es va dividir en dues parts:

- Explicació del model del cens vitalici i de què és l'habitatge cooperatiu dispers. Passes i mesures per replicar-lo arreu del territori - A càrrec de La Dinamo

- Explicació de l'estudi d'habitatge cooperatiu dispers realitzat al barri del poble sec de Barcelona - A càrrec de FGC Advocats

Aquest tipus de sessions són importants per fer sensibilitzar sobre la fórmula cooperativa a administracions públiques i que decideixin apostar per l'impuls de més projectes d'habitatge cooperatiu. Especialment en aquells territoris on no hi ha sòl públic o es tenen pocs recursos, aquesta sessió explicava en concret l'eina del cens vitalici per l'impuls d'habitatge cooperatiu dispers.

5 d'octubre de 2023: Cicle sobre el model clúster en l'habitatge cooperatiu. Taller 2: Convivència en els clústers

També organitzat amb l'Eugènia Boada de Matriu. En aquest segon taller es va treballar la visió compartida dels nous models de convivència, explorant fórmules de convivència comunitària.

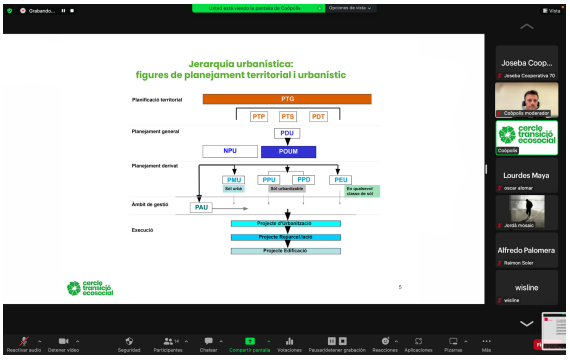

Hi va haver una primera part dedicada a explicar experiències reals de clústers, pisos compartits i habitacions satèl·lits en funcionament en projectes d'habitatge cooperatiu en cessió d'ús i una segona part on es van donar eines per a futures membres o persones que s'estiguin plantejant viure en un model de convivència més comunitari que l'habitatge tradicional.

La valoració general del cicle és molt positiva. Es van omplir totes les places i van participar al voltant de 6 projectes d'habitatge cooperatius que incorporaran algun dels nous models de convivència. Ens plantegem donar-li continuïtat a l'anualitat 3 davant l'interès que ha generat.

5 d'octubre de 2023: Formació sobre Urbanisme i cerca de patrimoni

Sessió en línia amb la participació de 17 persones, per a fer una introducció al marc legal de la gestió del territori i els principis bàsics de l'urbanisme com la classificació i qualificació del sòl i els diferents sistemes de planejament. Es van donar eines per la cerca de patrimoni per a la detecció d'una oportunitat, la cerca d'informació als registres urbanístics, cadastre i la valoració de l'aprofitament. Es va aprofundir i donar a conèixer de manera introductòria els documents de la Llei del sòl i principis bàsics de l'urbanisme, la classificació i qualificació del sòl, i com fer la primera anàlisi de patrimoni. La sessió va acabar amb un exemple de cerca (plantejament, cadastre, nota simple...) i una dinàmica de motivació per fer safaris immobiliaris!

4.4. Tallers de sensibilització o dinamització adreçats a professionals que de manera estratègica s'agrupen per prestar serveis conjuntament

17 de novembre de 2022: Cap a la transició energètica - Eixample

El dia 17 de novembre es va organitzar un debat obert sobre la necessària transició energètica impulsada des dels valors i alternatives de l'ESS. Amb participació d'actors clau a la ciutat com la Xarxa per la sobirania energètica (XSE) o Opcions. Des de BATEC es va aportar la visió de les comunitats energètiques des del cooperativisme, impulsant la generació d'aquestes figures transformades a la ciutat. En aquesta sessió van participar-hi 6 persones d'àmbits i sectors diversos.

26 de novembre de 2022: Els reptes de l'assequibilitat i la inclusivitat en l'habitatge cooperatiu i Infraestructura comunitària i arrelament territorial: oportunitat per articular barris i pobles

Tres sessions que es van realitzar en el marc del primer Fòrum per l'habitatge cooperatiu 'La via cooperativa pel dret a l'habitatge' [https://forum.habitatge.coop] que va tenir lloc a Barcelona el 25, 26 i 27 de novembre.

Els reptes de l'assequibilitat i la inclusivitat en l'habitatge cooperatiu

Taula compartida amb Coop57, MigrESS, Col·lectiu Punt 6 i La Dinamo en el marc del Fòrum de l'Habitatge Cooperatiu en Cessió d'Ús. Es van presentar els resultats dels informes d'assequibilitat econòmica i d'inclusivitat dels projectes d'habitatge cooperatiu i es va fer una valoració de la situació actual del sector. L'objectiu de la sessió va ser poder crear un espai que convidés a la reflexió i ajudés a situar políticament la importància de l'assequibilitat i la inclusivitat en els projectes d'habitatge cooperatiu.

27 de novembre de 2022: Referències d'enxarxament internacional de moviments pel dret a l'habitatge. Experiència del Movimiento de Pobladores Ukamau, FUCVAM i Mietshäuser Syndikat

Sessions obertes dintre del Fòrum d'Habitatge Cooperatiu destinades a persones interessades en experiències internacionals de moviments pel dret a l'habitatge. Hi van participar el Movimiento de Pobladores Ukamau de Xile, la FUCVAM d'Uruguay i del Mietshäuser Syndikat d'Alemanya. Es van realitzar a la Universitat Pompeu Fabra al Campus de Ciutadella a Barcelona.

Trajectòria del Movimiento de Pobladores Ukamau en la creació del barri d'habitatge social Maestranza: El Movimiento de Pobladores Ukamau és una organització que lluita pel dret a l'habitatge, la construcció de barri com a unitat social indispensable, pel dret a la ciutat com a necessitat bàsica i pel dret humà inalienable a una vida digne per les famílies de Xile. Són un exemple de democratització de la ciutat, una victòria de l'organització i la lluita popular pel dret a l'habitatge a càrrec de l'exportaveu d'Ukamau, Doris Gonzalez.

Referències d'enxarxament internacional de moviments pel dret a l'habitatge: Experiència de la FUCVAM i Mietshäuser Syndikar en l'articulació de xarxes per mantenir la propietat col·lectiva a càrrec de Gustavo Macjado de FUCVAM (Uruguay) i Néstor Martinez Mietshäuser Syndikat (Alemanya).

La FUCVAM és la Federació Uruguaiana de Cooperatives d'Habitatge per Ajuda Mútua (FUCVAM) que és el moviment social més gran, antic i més actiu treballant en temes d'habitatge i desenvolupament urbà a l'Uruguai.

El Mietshäuser Syndikat fundat el 1999 per persones provinents del moviment okupa, compta amb 177 projectes d'habitatge de propietat col·lectiva a Alemanya i més de 3.800 residents.

26 de novembre 2022: El present i el futur del finançament per l'habitatge cooperatiu

La sessió sobre "El present i el futur del finançament per l'habitatge cooperatiu" es va enfocar en la complexa intersecció entre les finances i el sector de l'habitatge cooperatiu en cessió d'ús. Dues entitats amb un profund

coneixement del panorama financer i l'habitatge cooperatiu van liderar la presentació i el debat, aportant la seva experiència i perspectiva sobre com el sector s'està desenvolupant i expandint.

Durant la sessió es va abordar el present i futur del finançament per a l'habitatge cooperatiu, destacant els reptes principals que afronta el sector, incloent-hi l'accés limitat a finançament tradicional i la navegació dins d'un marc legal i burocràtic complex. Es va debatre sobre les alternatives de finançament com a estratègies per superar aquests obstacles, ressaltant la importància de la innovació financera i la inversió social per a la sostenibilitat i expansió del sector. També es va posar focus en la necessitat de desenvolupar mecanismes que assegurin l'assequibilitat de l'habitatge, així com oferir garanties als inversors per promoure una inversió responsable que equilibri impacte social i rendibilitat. La sessió va servir per reconèixer les potencialitats del finançament cooperatiu i la seva capacitat per adaptar-se a les necessitats futures de l'habitatge assequible.

Aquesta discussió va ser particularment pertinent per a les entitats i individus interessats a desenvolupar projectes d'habitatge cooperatiu i per als que busquen maneres sostenibles de finançar la creació i el manteniment d'aquests espais vitals. El debat va permetre no només una millor comprensió de l'estat actual del finançament sinó que també va proporcionar coneixement sobre com el sector pot evolucionar per garantir la seva viabilitat i assequibilitat en el futur.

19 de gener de 2023: Cap a la transició energètica - Poblesec

Amb la mateixa intenció que l'acció del 19 de novembre es planteja una sessió amb un debat obert sobre la necessària transició energètica impulsada des dels valors i alternatives de l'ESS. Amb participació d'actors clau a la ciutat com la Xarxa per la sobirania energètica o Opcions. Des de BATEC s'aporta la visió de les comunitats energètiques des del cooperativisme, impulsant la generació d'aquestes figures transformades a la ciutat. En aquesta sessió van participar 8 persones.

18 de maig de 2023: Debat electoral sobre polítiques d'habitatge a Barcelona 'L'habitatge en conflicte: casa o inversió. Propostes polítiques a debat'

En el context en què ens trobem d'emergència habitacional, desnonaments diaris, augment de preus, manca d'accés a l'habitatge i d'alternatives reals, es requereixen polítiques públiques valentes i de fons.

Per aquest motiu, que des de la Sectorial d'Habitatge Cooperatiu de la XES, la Plataforma d'Afectades per la Hipoteca, l'Observatori DESC i el Cercle de Transició Ecosocial de Coòpolis vam considerar necessari realitzar un debat públic sobre polítiques d'habitatge entorn les diverses propostes o solucions que plantejaven els partits que es van presentar als comicis municipals del mes de maig.

Al debat van assistir representants polítics de Barcelona En Comú, Esquerra Republicana de Catalunya, Trias per Barcelona, PSC i CUP. El format del debat va ser de dos blocs diferenciats de contingut amb una sèrie de preguntes breus i concretes. La idea era que els partits poguessin posicionar-se i explicar les seves respectives propostes per fer front als principals reptes i problemàtiques que es detecten des del sector de l'habitatge: l'emergència habitacional i les mesures estructurals vinculades a l'habitatge.

L'esdeveniment es va dur a terme al Centre Cívic de Can Felipa, amb obertura per tot el públic i es va poder seguir en temps real a través de https://peertube.plataformess.org/w/qgYsNayMzuqvZKYc6eUDJB

4.5. Reptes de futur

Habitatge

Models de convivència

- Es posa en relleu la necessitat d'un canvi de les normatives relatives a l'edificabilitat a la planificació i desenvolupament urbanístic i a la promoció d'habitatges d'HPO que vagi en la direcció de permetre l'entrada de nous models de convivència que surtin de la norma establerta que no té en compte les necessitats actuals de les persones.
- Hi ha diversos exemples en l'àmbit internacional que ens mostren com fer-ho possible i existeixen propostes concretes plantejades des del sector perquè l'administració pública avanci en aquesta direcció.
- Donar a conèixer alternatives que ofereix el sector per a un envelliment actiu, anomenada "habitatge cooperatiu sènior", com a alternativa cooperativa i de l'ESS a les residències de gent gran públiques i privades. Empoderant grups, acompanyant a la seva creació i fer incidència específica per encabir-ho a normativa vigent.

Assequibilitat i inclusivitat del model:

- L'assequibilitat econòmica dels projectes continua sent el repte principal. Encara hi ha moltes capes de la població que, per motius econòmics, no poden accedir al model. O per la manca de capacitat d'estalvi o per la inestabilitat econòmica en la capacitat adquisitiva de les famílies. Per aquest motiu són positius els espais de trobada conjunts amb la resta del moviment per l'habitatge i les eines com el FONS proposades des del sector.
- La inclusivitat de certs col·lectius continua plantejant-se amb dificultats en alguns aspectes. Pel que fa al col·lectiu de persones amb discapacitat intel·lectual ja hem explicat els reptes que es plantegen al punt anterior.

Política pública:

- La planificació i desenvolupament de polítiques públiques que donin suport i facilitin l'accés al sòl, tant públic com privat és una de les necessitats fonamentals per fer que el model d'habitatge cooperatiu s'estengui arreu del territori i representi una via alternativa als models convencionals d'accés a l'habitatge.
- L'interès públic del model encara no és compartit per la totalitat de les administracions i en la majoria dels casos el personal tècnic no té les eines ni els recursos suficients per tirar endavant les polítiques plantejades.
- Les dificultats tècniques existents pel que fa als reptes comuns vinculats a les necessitats energètiques dels projectes continuen presents. La normativa actual no està pensada per fer front a aquests reptes des d'eines i respostes col·lectives.

Energia

- Enfrontar els desafiaments associats amb l'organització de ciutats densament poblades en comunitats que gestionin col·lectivament els serveis bàsics emergeix com un repte significatiu, abastint des de les comunitats energètiques fins a les comunitats de recursos.
- Abordar les barreres vinculades a l'impuls de comunitats energètiques a la ciutat, sobretot en relació amb les normatives d'urbanisme i l'accés i ús dels terrats, es presenta com un desafiament crític.
- La manca de normativa i la manca de voluntat per fomentar el reaprofitament d'aigües en les grans ciutats, amb l'objectiu de reduir-ne l'ús, sorgeix com una necessitat urgent en situacions de col·lapse o emergència climàtica.
- La manca d'una regulació clara i l'articulació insuficient de l'Economia Social i Solidària (ESS) per a proveir serveis a les comunitats energètiques representa un desafiament fonamental. Aquesta situació ha conduït a la necessitat d'una organització sectorial per fer front als reptes compartits, situant el cooperativisme de consum com l'opció dominant per impulsar les comunitats energètiques a Catalunya. La fortalesa d'aquesta figura, acompanyada del suport dels ateneus cooperatius i d'entitats com Coop57, ha possibilitat el reforç de les cooperatives de consum com a comunitats energètiques.

05

SERVEI D'ACOMPANYAMENT PER A LA CREACIÓ I CONSOLIDACIÓ DE COOPERATIVA I PROJECTES DE L'ESS

05. SERVEI D'ACOMPANYAMENT PER A LA CREACIÓ I CONSOLIDACIÓ DE COOPERATIVES I PROJECTES DE L'ESS

5.1. Introducció

Com a Cercle de Transició Ecosocial s'han acompanyat nous projectes en la creació de cooperatives d'habitatge o comunitats energètiques, com a estratègia per cooperativitzar els diferents aspectes quotidians de la vida, i promoure una transició ecosocial justa. En aquest sentit, s'han acompanyat més projectes que els que es plantejava inicialment, i també s'han superat les hores dedicades als acompanyaments, cosa que comporta una aportació important per part de les entitats. En l'àmbit de la creació de cooperatives la majoria es troben en fase inicial i amb bastants es preveu poder seguir acompanyant-les en les seves futures passes cap a la constitució i consolidació.

5.2. Accions concretes

5.2.1. Projectes i acompanyaments

En el marc d'aquesta segona anualitat s'ha acompanyat 13 projectes, la gran majoria en procés de constitució o en procés de consolidació. Un parell de projectes ja es troben com a constituïts. L'impuls a la creació de comunitats energètiques ha contribuït a la inserció de 7 noves treballadores entre cooperatives proveïdores de serveis a les comunitats.

Projecte	Sector	Descripció	Estat	Territori	Participants
La Xalana	Habitatge	Projecte de cooperativa de consumidores i d'usuàries d'habitatge en model de cessió d'ús de Granollers que proposen accedir a sòl public al municipi per desenvolupar un projecte d'habitatge cooperatiu en cessió d'ús	En procés de constitució	Granollers	
Buenos Aires	Habitatge	Projecte ubicat al barri de Vallvidrera, molt vinculat a la reivindicació veïnal de l'edifici Buenos Aires i inclòs dins el projecte comunitari.	En procés de constitució	Barcelona	
La Tartana de Can Bofill	Habitatge	Projecte agroecològic i de cooperativa d'habitatge ubicat a Collserola. És un projecte que inclou l'àmbit productiu, d'habitatge i social	En fase de consolidació	Barcelona	
Tortola V Habitatge coop	Habitatge	Aquest grup d'habitatge cooperatiu és format per cinc amigues amb l'objectiu de crear un espai de vida comunitari a Barcelona. Desitgen combinar la privacitat de domicilis independents amb l'enriquiment que proporcionen els espais compartits, on puguin desenvolupar activitats conjuntes i socialitzar. El projecte aspira a ser de dimensions reduïdes, fent èmfasi en la qualitat de les relacions i en la proximitat.	En procés de constitució	Eixample (Barcelona)	5
Joves Comunitat Intencional	Habitatge	Un grup emergent de joves amb vincles establerts a través d'afinitats mútues està forjant un camí cap a la creació d'una comunitat	En procés de	Eixample (Barcelona)	9

		intencional en una finca rural, on busquen combinar habitatge col·lectiu amb activitat agrícola i projectes laborals. Aquest projecte no només pretén proporcionar una alternativa habitacional estable per als joves amb situacions laborals precàries sinó també fomentar un espai de convivència i suport mutu. Malgrat el seu estat inicial, el grup té una experiència considerable en moviments socials i disposa d'una extensa xarxa de suport, encara que encara no està establerta dins l'entorn específic de l'habitatge cooperatiu en cessió d'ús.	constitució		
Sant Andreu habitatge coop	**Habitatge**	col·lectiu enfocat en desenvolupar un habitatge inclusiu per a persones amb discapacitat intelectual, combinant accessibilitat econòmica i suport comunitari en un sòl municipal cedit a Barcelona. La iniciativa compta amb la col·laboració de socis actius i entitats de barri per oferir una vida autònoma i integrada dins d'una comunitat diversa i solidària.	En procés de constitució	Barcelona	11
Comunitat Energètica de La Bordeta	**Energia**	Projecte de comunitat energètica local al barri de La Bordeta (Sants-Montjuïc), en el que s'impliquen diferents actors del barri per crear un sistema d'autoconsum compartit. També es fa l'acompanyament en la transició de la seva forma jurídica cap a la fòrmula cooperativa.	Constituïda	Barcelona (Sants-Montjuïc)	8 persones implicades

Energetix	**Energia**	Projecte de comunitat energètica al barri del Poble-sec (Barcelona), que va començar a caminar a la primavera del 2020.	En constitució	Barcelona (Poble-sec)	5 persones
Comunitat Energètica Local del Barcelonès	**Energia**	Projecte de comunitat energètica al Barcelonè en forma cooperativa d'usuaris/es i consumidors/es.	En procés de debat/ reflexió	Barcelona	1 persona
Comunitat Energètica Bon Pastor	**Energia**	Projecte en construcció per l'impuls d'una comunitat energètica local al barri del Bon Pastor (Sant Andreu).	En procés de debat/ reflexió	Barcelona (Sant Andreu)	2 persones
Comunitat Energètica del Guinardó	**Energia**	Projecte de creació d'una comunitat energètica al barri del Guinardó, impulsat per la cooperativa Rocaguinarda.	Constituïda	Barcelona (Guinardó	1 persona
El Sol del Nord	**Energia**	Projecte de creació d'una comunitat energètica al barri de Gràcia, impulsat per l'Associació dels Lluïsos de Gràcia.	En procés de constitució	Barcelona (Gràcia)	1 persona

5.3. Reptes de futur

Habitatge

- Donar a conèixer i referenciar Coòpolis com a espai on adreçar-se per impulsar un grup o projecte d'habitatge cooperatiu en cessió d'ús a Barcelona, més enllà de les formacions i sessions oferides.

- Oferir formacions específiques sobre com mobilitzar sòl privat i les eines disponibles per trobar oportunitats patrimonials o quin suport pot donar l'administració.

- Més enllà de poder oferir suport a projectes en fase inicial, poder ofertar càpsules formatives per a projectes en actual fase de promoció a Barcelona, sobre aspectes concrets de la promoció o per consolidar la convivència i les cures dels grups.

- Vincular els grups des de bon començament amb els valors i principis de la sectorial d'habitatge de la XES, i adreçar-los a organitzar-se com a sector i participar de les diferents sessions i comissions.

Models de convivència

- Es posa de relleu la manca de diversitat de models de convivència existents al nostre territori i la necessitat de visibilitzar experiències internacionals que donin lloc a altres mirades. És necessari obrir nous horitzons en els que tinguin cabuda altres formes de viure i conviure perquè els grups tinguin eines alhora d'abordar les necessitats individuals i col·lectives dels grups.

Energia

- Donar a conèixer i referenciar Coòpolis com a espai on adreçar-se per impulsar un grup o projecte de comunitat energètica local, tot aprofitant la referencialitat del nou espai Bloc4BCN - Espai cooperatiu, i la seva potencial vinculació a la comunitat energètica del territori (La Bordeta).

- Oferir suport i seguiment a la implementació dels projectes Solarcoop, tant pel que fa a la part administrativa com per al proveïment de serveis, apostant per compartir recursos i coneixement assolit, generant un model de comunitat energètica per a la ciutat.

- Oferir espais de reflexió col·lectiva per a l'articulació sectorial i la millora d'incidència i participació del sector cooperatiu en la transició energètica a la ciutat.

- Més enllà d'oferir acompanyament comunitari, en tots els aspectes de les comunitats energètiques, facilitar l'accés als estudis tècnics, tràmits i formalització de la creació de la cooperativa.

- Generar càpsules formatives sobre l'ABC de les comunitats energètiques, i materials formatius útils, en coordinació amb l'àrea de formació de Coòpolis.

- Facilitar la constitució de comunitats energètiques així com el seu inici d'operacions, fet que ha d'implicar també generació directa d'ocupació per a la figura del gestor energètic de la comunitat.

- Donar resposta al repte territorial, en coordinació amb la resta d'ateneus, per dotar les comunitats energètiques de totes les eines que necessiten, més enllà de la creació de la cooperativa.

06

SERVEI DE FACILITACIÓ DE LA INTERCOOPERACIÓ, TREBALL EN XARXA I DINAMITZACIÓ TERRITORIAL

06. SERVEI DE FACILITACIÓ DE LA INTERCOOPERACIÓ, TREBALL EN XARXA I DINAMITZACIÓ TERRITORIAL

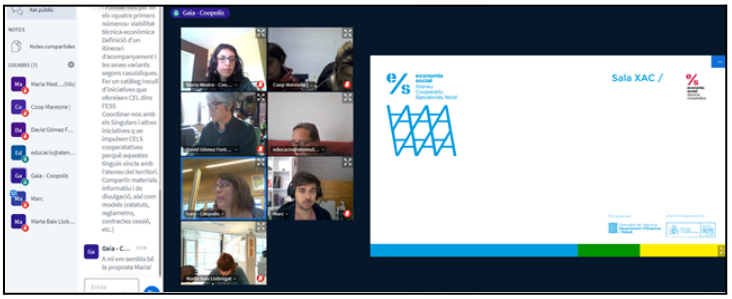
6.1. Introducció

En aquest servei ha tingut un pes més important la línia d'energia, en coordinació amb la resta d'iniciatives i territoris. Mentre que per habitatge encara falten figures com La Dinamo o Sostre Cívic al territori, i per això la dinamització territorial l'articulen les mateixes entitats en col·laboració amb entitats i administracions locals.

6.2. Intercooperació dins de la XAC

Reunions XAC. GT Comunitats Energètiques

Des d'energia, Batec ha estat participant durant aquesta segona anualitat del GT de Comunitats Energètiques impulsat per la XAC. Un grup de treball adreçat a compartir casos, estratègies i construir propostes robustes i col·lectives. En aquest sentit, i sota aquest paraigües, hi ha hagut 6 reunions que combinen trobades formatives (amb formadores internes o externes) amb una part més d'intercanvi i estratègia. S'han tractat temes d'estatuts i constitució, finançament, formació genèrica sobre CELs, entre d'altres. Per altra banda, aquesta articulació ha ajudat a enfortir el model cooperatiu, a poder donar resposta des dels territoris on les comunitats ja es comencen a mobilitzar per construir alternatives a l'oligopoli, a través d'alternatives en el marc de l'ESS.

07

CONCLUSIONS

07. CONCLUSIONS

Transició energètica

- L'impuls a l'organització de les comunitats energètiques, tant a Barcelona com a tot el territori català, sota la forma cooperativa, representa un èxit de model. És essencial continuar reforçant tots els serveis necessaris per establir, operar i mantenir aquestes noves estructures.

- En aquest sentit, s'ha treballat en col·laboració amb la federació de cooperatives de treball per consolidar una base de dades actualitzada i amb informació completa sobre les cooperatives del sector. Això té com a objectiu respondre a la creixent demanda, segmentada per activitat i territoris.

- La intercooperació, especialment entre entitats que ofereixen serveis tècnics energètics, així com suport legal, financer i d'acompanyament a les comunitats, revesteix una importància crucial.

- Les cooperatives d'habitatge desenvolupen un paper fonamental en el foment de les comunitats energètiques als seus entorns.

- Les comunalitats urbanes es presenten com agents dinamitzadors de territoris que ja han mostrat interès (i s'han mobilitzat) per articular comunitats energètiques locals.

- L'energia ha de ser un dels vectors clau per ajudar a articular la resta de sectors en la transició cap a comunitats més resilients i sostenibles. Incloure aspectes com els residus, la mobilitat, les cures o l'aigua són passos importants a tenir en compte des del disseny per facilitar la seva ampliació.

- Reforçar la intercooperació és crucial per fer front a reptes i projectes cada vegada més complexos, en termes d'escala i dimensió. BATEC

contribueix, en part, a aquest desafiament, exigint una col·laboració cada vegada més estreta i robusta.

- Mantenir i desenvolupar plans de treball conjunts amb administracions (especialment les locals, com els Districtes o Barcelona+Sostenible), entitats representatives (federació, confederació) o col·legis i gremis continua sent un repte a superar.

- L'impuls de les comunitats energètiques es presenta com un repte destacat, especialment en relació amb la referencialitat del Bloc4BCN - Espai Cooperatiu. Aquest aspecte esdevé fonamental per marcar la pauta en la promoció de les comunitats energètiques i per garantir que es converteixin en models de referència. És imperatiu abordar aquest desafiament per assegurar l'èxit de l'impuls de les comunitats energètiques dins del marc del Bloc4BCN - Espai cooperatiu..

- A més, es destaca la importància del suport i coordinació en la implementació dels projectes Solarcoop al llarg del 2025 i 2026. Aquesta col·laboració activa és essencial per assegurar l'èxit de les iniciatives solars cooperatives i per consolidar-les com a pilars essencials dins del panorama energètic.

Habitatge

- A la llum del que hem après durant les diverses activitats i sessions realitzades, es fa palesa la importància de continuar el treball de cartografiar i diagnosticar la trajectòria i les dinàmiques del sector de l'habitatge cooperatiu. És crucial desenvolupar eines i estratègies que facilitin l'accessibilitat i promoguin l'accés al model.

- S'ha constatat el valor de les diferents activitats de reflexió i compartir coneixement, on s'ha pogut aprendre de casos tant locals com internacionals, per tal d'adequar polítiques públiques, eines i pràctiques al nostre context. Aquest intercanvi d'experiències enriqueix la nostra perspectiva i ens ajuda a evolucionar cap a pràctiques més sostenibles i

inclusives.

- Es destaca també la necessitat d'una actuació conjunta en l'àmbit de la transició ecosocial, fomentant comunitats energètiques que s'interrelacionin amb els projectes d'habitatge cooperatiu, potenciant així la sostenibilitat ambiental i social.

- Pel que fa als processos d'acompanyament, es considera pertinent explorar formats on diverses iniciatives puguin compartir sessions temàtiques específiques. Aquest enfocament no només optimitzaria recursos, sinó que també fomentaria l'intercanvi de coneixement i experiències entre diferents projectes, potenciant el creixement col·lectiu.

- A més, s'ha reconegut la conveniència d'oferir sessions temàtiques intensives no solament a projectes en les seves etapes inicials, sinó també a aquells ja establerts i en marxa, que podrien beneficiar-se d'aquest aprofundiment en àrees específiques que no s'hagin tractat durant la seva promoció. Aquesta estratègia permetria als projectes en desenvolupament enfortir-se i consolidar-se amb una major base de coneixements i recursos.

- En conclusió, l'experiència acumulada ens dirigeix cap a una visió on la col·laboració, la innovació i l'especialització van plegats per assolir un habitatge cooperatiu més resilient, inclusiu i accessible.

Promou i finança:

economia social

Generalitat de Catalunya
Departament d'Empresa i Treball

Amb el suport de:

Ajuntament de Barcelona

Formen part del cercle:

BATEC

HOLON

AIGUASOL

SOSTRE CIVIC

LADINAMO

